

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

ΚΑΦΡΙΤΣΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

ΣΟΥΡΟΥΦΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

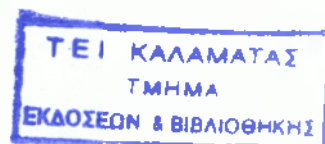
**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
Κα ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2008

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

ΚΑΦΡΙΤΣΑΣ ΑΝΤ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ (ΑΜ 2002126)

ΣΟΥΡΟΥΦΗΣ ΧΑΡΑΛ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΑΜ 2002129)

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Κα ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2008

**«Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΣΤΗΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο.Τ.Α. Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κ.Ε.Κ.Δ.Ε. Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος

ΤΕΔΚ Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

ΥΠΕΣ Υπουργείο Εσωτερικών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία διερευνά το θέμα: του «Θεσμού της αυτοδιοίκησης και το ρόλο της στην Τοπική Ανάπτυξη». Στο μέρος της εισαγωγής αναφέρονται αναλυτικά ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, καθώς και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την πραγματοποίησή της. Τέλος παρουσιάζεται συνοπτικά μια περιγραφή των κεφαλαίων που ακολουθούν.

Οι πολίτες έχοντας γνώση των δικαιωμάτων τους στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μπορούν να βελτιώσουν την καθημερινότητά τους

Τα Ευρωπαϊκά όργανα και τα κράτη μέλη παράλληλα με τους φορείς πρωτοβάθμιας (δήμους – κοινότητες) και δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης (νομαρχίες) οφείλουν, λοιπόν, να επιδιώκουν την εύκολη πρόσβαση των πολιτών σε απλή και πραγματική πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους και για τις κοινές πολιτικές, οι οποίες τα κατοχυρώνουν.

Καθώς, οι κάτοικοι των Δυτικού κόσμου αντιμετωπίζουν πλέον πρόβλημα οργάνωσης και διοίκησης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι πλέον ένα δευτερεύων ή επιφανειακό κομμάτι της κοινωνικής πολιτικής, αλλά πηγαίνουν κατ' ευθείαν στην καρδιά της ανταποδοτικής πολιτικής του κράτους. Νεότεροι επιστήμονες δίνουν μεγάλη σημασία στα αστικά δικαιώματα και στο ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρώντας τα παραγωγικά και ότι επηρεάζουν την κοινωνική ανάπτυξη.

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να διερευνηθεί εάν ενεργοποιούνται τα αστικά δικαιώματα στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	14
.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	14
.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	14
.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	16
.4 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	17
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ	
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	18
.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	18
.2 ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	23
.3 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	25
.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ	27
.5 ΣΥΣΤΑΣΗ ΘΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ	31
.6 ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	32
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ	
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	35
.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	35
.1.1 Δίκτυο Αποκεντρωμένων Κοινωνικών Υπηρεσιών:	36
.1.2 Κοινωνική Πολιτική Για Άτομα Με Αναπηρίες	37
.1.3 Πολιτική Για Την Ισότητα Των Δυο Φύλων	40
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	42
.1 ΓΕΝΙΚΑ	42
.2 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	44
.3 ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	50
.3.1 ΣΥΣΤΑΣΗ	51
.3.2 ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
53	
.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΟΤΑ	57
.4.1 Προγραμματισμός βάση των πραγματικών αναγκών	57
.4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ	57
.4 ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	59
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνία και έχει σημαντική επιχειρηματική δραστηριότητα, με την οποία προωθείται η περιφερειακή ανάπτυξη και αναβαθμίζεται ο πολιτικός, διοικητικός και αναπτυξιακός της ρόλος. Παράλληλα, έχουν δημιουργηθεί συλλογικά όργανα όπως η ΚΕΔΚΕ, ΤΕΔΚ με τα οποία διευρύνονται οι επιχειρησιακές ικανότητες των ΟΤΑ.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί πολιτικό, διοικητικό και αναπτυξιακό θεσμό του κράτους. Με τα αιρετά όργανά του, τα οποία και προκύπτουν από εκλογικές διαδικασίες, διαθέτει την τυπική και την ουσιαστική εξουσία να παίρνει αποφάσεις που αφορούν όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής των δημοτών, γι' αυτό και συνιστά πολιτικό θεσμό. Με τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγει συνιστά έναν διοικητικό θεσμό. Δηλαδή σε τοπικό και σε νομαρχιακό ή περιφερειακό επίπεδο αναλαμβάνει μέρος των δημοσίων λειτουργιών. Επίσης με τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της ανάπτυξης στα πλαίσια του εθνικού προγραμματισμού γίνεται αναπτυξιακός θεσμός.

Με την κοινωνικο- πολιτική και κοινωνικο- οικονομική συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης βελτιώνεται τη Περιφερειακή Ανάπτυξη. Η περιφερειακή ανάπτυξη έχει ενταθεί με την αποκεντρωμένη δυναμική των δήμων και των Κοινοτήτων. Μια από τη δυναμική είναι και το δικαίωμά τους να δημιουργεί δικές της επιχειρήσεις ή να συμμετέχει σ' αυτές.

Με το νόμο 1416/1984 δίνεται η δυνατότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση να αναπτύσσεται οικονομικά και κοινωνικά και να

έχει το δικό της τοπικό προγραμματισμό. Η ανάπτυξη πραγματοποιείται και με τις δημοτικές επιχειρήσεις.

Στα πλαίσια του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθεί ένα θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του πολίτη. Το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» καθώς και ο καθορισμός πόρων στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση διανοίγουν νέους δρόμους στην Τ.Α.

Επίσης, ο κάθε δήμος ο οποίος ανήκει στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων καθώς και στην Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, συνεργάζεται με πλήθος φορέων του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα. Ειδικότερα, με τα Υπουργεία Απασχόλησης, Εσωτερικών, Περιβάλλοντος, Παιδείας, τις διαχειριστές αρχές ΠΕΠ και ΚΠ Interreg, με τμήματα του Πανεπιστημίου, με δομές στήριξης της απασχόλησης και με το Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.

Παράλληλα, αναβαθμίστηκε η συνεργασία Κυβέρνησης και Αυτοδιοίκησης, και προωθούνται από κοινού ενέργειες και δράσεις για την προστασία του καταναλωτή, -την προώθηση νέων επενδύσεων, -τη στήριξη της επιχειρηματικότητας του Έλληνα, - την τόνωση της απασχόλησης και την αντιμετώπιση της ανεργίας (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008)

Επιπλέον, οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης απέκτησαν νέες αναπτυξιακές δυνατότητες, μέσα από το θεσμικό πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα. Είναι μια τεράστια τομή, μια πολύ μεγάλη μεταρρύθμιση. Μπορούν, έτσι να πραγματοποιούν σημαντικά έργα σε όλους τους τομείς και, ιδίως, στο χώρο της Παιδείας, της Υγείας, του Πολιτισμού, χωρίς να είναι, κατ' ανάγκην, δεσμευμένες από τον κρατικό κορβανά. Αυτό δεν αφαιρεί την υποχρέωση του κράτους να αυξάνει την οικονομική ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης, αλλά ανοίγει ένα

τεράστιο πεδίο δράσεων, που διαφορετικά θα ήταν διαρκώς υπό την αίρεση των πιστώσεων κάθε χρόνου (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008)

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο Δήμος και η τοπική αυτοδιοίκηση έχει αναπτύξει συνεργασίες στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων με φορείς από όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης.

ΣΚΟΠΟΣ

Οι σκοποί της παρούσης μελέτης είναι οι εξής:

- ✦ Να συνδεθεί ο όρος τις πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με την περιφερειακή ανάπτυξη
- ✦ Να παρουσιάσουμε την ελληνική πραγματικότητα αναφορικά με τους φορείς ανάπτυξης της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως τις τοπικές δημοτικές επιχειρήσεις
- ✦ Να παρουσιαστεί το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει για τους φορείς τις τοπικής ανάπτυξης.
- ✦ Να καταλήξουμε σε συμπεράσματα

ΣΤΟΧΟΣ

Βασικός στόχος της έρευνας μας είναι να αποδείξουμε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη

ΥΠΟΘΕΣΗ

Οι βασικές υποθέσεις της μελέτης μας είναι οι εξής:

- Εάν η τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη

Έναντι της εναλλακτικής υπόθεσης

- Εάν η τοπική αυτοδιοίκηση δεν συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σε αυτό το κομμάτι θα περιγράψουμε τις παραμέτρους πάνω στους οποίους θα οριστεί η μεθοδολογία της μελέτης. Τρεις είναι οι βασικοί παράμετροι στην διοικητική μελέτη συμπεριλαμβανομένης και των εναλλακτικών μεθόδων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να πάρουμε τις απαραίτητες πληροφορίες. Συγχρόνως θα περιγράψει η διαφορά μεταξύ των πρωτεύοντων και δευτερευόντων πληροφοριών.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Αυτό το τμήμα της μελέτης αναλύονται οι τρεις βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται: θετικισμός, φαινομενολογία και ενεργητική μελέτη. Συγχρόνως παρουσιάζονται οι εναλλακτικές ποιοτικές και ποσοτικές μέθοδοι.

ΜΕΣΑ

Υπάρχουν πολλοί μέθοδοι έρευνας εμείς εδώ θα επικεντρωθούμε στους τρεις ποιο ουσιαστικούς το θετικισμό, τη φαινομενολογία και την ενεργητική μελέτη¹.

Η συγκεκριμένη μελέτη θα στηριχτεί σε θεωρητική έρευνα και σε δευτερογενή στοιχεία από τα οποία και εξαχθούν συμπεράσματα.

ΜΕΘΟΔΟΙ

Εκτός από τα διαφορετικά μέσα έχουμε και δύο διαφορετικές μεθόδους την ποσοτική και ποιοτική.

Η ποσοτική μέθοδος χρησιμοποιεί αντικειμενικά κριτήρια κατά τη διάρκεια της μελέτης και γιαυτό είναι πιο πραγματική . Με βάση τον Easterby-Smith (1991) υπάρχουν 4 βασικοί τρόποι συλλογής ποσοτικών πληροφοριών: συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια, τεστ στατιστικά μεγέθη, παρατηρητικότητα. Οι συνεντεύξεις είναι χρήσιμες στην έρευνα Αθλητική δραστηριότητας αλλά και σε θέματα διοίκησης μίας εταιρείας, σκοπός τους είναι να δούμε την άποψη ενός ατόμου της επιχείρησης για το θέμα που μας απασχολεί. Φυσικά ο ερευνητής θα σχολιάσει αυτή την άποψη

---

¹ Elden, M and Chisholm, R.F. (1993). Emerging Varieties of Action Research: Introduction to the Special Issue. Human Relations Magazine, Vol46 N02, pp126-130.

βάση της ερευνάς του . Το σημαντικό είναι ο ερωτώμενος να χει άμεση σχέση με το θέμα μας προκειμένου να μας δώσει χρήσιμες απαντήσεις.

Τα ερωτηματολόγια βοηθούν προκειμένου να πάρουμε απόψεις από περισσότερα άτομα και να στηρίξουμε την ερευνά μας σε στατιστικά αποτελέσματα που θα απορρέουν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων.

Το βασικό σε ένα ερωτηματολόγιο είναι ο τρόπος που θα το σχεδιάσουμε δηλαδή αν θα περιλαμβάνει ποιο συγκεκριμένες ή ποίο γενικές ερωτήσεις φυσικά σε μία έρευνα βοηθούν οι ποίο συγκεκριμένες ερωτήσεις, μας δίνουν ποιο ακριβή αποτελέσματα. Τα τεστ έχουν περισσότερο διαγνωστική ουσία τα χρησιμοποιούν οι καθηγητές αλλά και οι μάνατζερ, έχουμε τη δυνατότητα μέσα από ένα τεστ να μάθουμε προσωπικά στοιχεία για τον άλλο αλλά και μετρήσουμε τις δυνατότητες του.

Τέλος η παρατηρητικότητα αυτή η μέθοδος ανήκει και στην ποιοτική έρευνα και έχει να κάνει με τη δυνατότητα του ερευνητή να παρατηρεί τα γεγονότα και να βγάζει τα δικά του συμπεράσματα

Η ποιοτική έρευνα στηρίζεται μόνο στην παρατηρητικότητα του ερευνητή και σε αυτά που μαθαίνει από τους ανθρώπους που απαρτίζουν τον οργανισμό που αναλύει. Φυσικά είναι αδύνατο για τον ερευνητή να κρατήσει όλες τις πληροφορίες που μαθαίνει από τους γύρω του, γι' αυτό και χρειάζεται και τη βοήθεια ενός δεύτερου ατόμου . Σε γενικές γραμμές η ποιοτική έρευνα στηρίζεται πολλή στην κρίση του ερευνητή.

Η εν λόγω μελέτη έγινε δευτερογενώς καθώς το θέμα της ήταν θεωρητικό και απαιτούσε ανάλυση βιβλιογραφίας

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Αυτή η ενότητα αναφέρετε στη σχέση πρωτευόντων και δευτερευόντων πληροφοριών αλλά και ποία μέθοδος ανάλυσης χρειάζεται για να πάρουμε πληροφορίες από αυτές τις δύο πηγές

ΠΡΩΤΕΥΟΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Οι πρωτεύον πληροφορίες είναι αυτές που παίρνουμε απευθείας από την ερευνά μας, οι πρωτεύον πληροφορίες προέρχονται από την διοίκηση το προσωπικό.

Η εν λόγω μελέτη στηρίχθηκε σε δευτερογενή έρευνα και δεν έγιναν ερωτηματολόγια

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η δευτερεύον πληροφορίες είναι έτοιμες πληροφορίες που παίρνουμε από διάφορες πηγές και χρησιμοποιούμε απευθείας στη μελέτη μας. Αυτές οι πηγές μπορεί να είναι από τα ίδια τα σχολεία, τη στατιστική υπηρεσία, το υπουργείο παιδείας κ.λ.π. Συγχρόνως θα αντλήσουμε πολλά στοιχεία από την ξένη και ελληνική βιβλιογραφία, το ίντερνετ, τη πλούσια αρθρογραφία κ.λ.π

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι περιορισμοί της έρευνας μας εντοπίζονται σε δύο βασικά σημεία:

- Περιορισμένη ξένη βιβλιογραφία, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να στηριχτεί μεγάλο μέρος της μελέτη μόνο σε ελληνική βιβλιογραφία. Το πρόβλημα με τη ελληνική βιβλιογραφία είναι ότι μερικά από τα βιβλία στις ελληνικές βιβλιοθήκες και ότι δε σχετίζονται άμεσα με το θέμα , και ότι είναι απαρχαιωμένα και έτσι θα αναγκαστούμε να δουλέψουμε αρκετά μέσω ιντερνετ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Ο λόγος που αποφασίστηκε το θέμα είναι να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους η τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλλει στην ανάπτυξη. Σκοπός του είναι να αποδείξει ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικής ανάπτυξης.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού: α) Δήμοι και β) Κοινότητες, και οι δευτέρου βαθμού είναι οι νομαρχίες.

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση.

.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία υπάρχουν δύο τύποι τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού: οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι δευτέρου βαθμού οι νομαρχίες.

Όσον αφορά τους βαθμούς πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζονται τα εξής: οι Δήμοι και οι Κοινότητες ορίζονται με διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο.

Οι Κοινότητες διοικούνται από ένα συμβούλιο το οποίο αποτελείται από 7 έως 11 μέλη, με υπεύθυνο των αποφάσεων τον πρόεδρο της κοινότητας.

Οι Δήμοι διοικούνται από συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από 11 έως 45 μέλη. Ο Δήμαρχος είναι η εκτελεστική αρχή του Δήμου. Τα δημοτικά συμβούλια εκλέγονται κάθε 4 χρόνια με άμεση καθολική ψηφοφορία.

Το 1994 ο Νόμος 2218/1994 με τίτλο « Ίδρυση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, τροποποίηση διατάξεων για τη Α΄βάθμια Αυτοδιοίκηση και τη Περιφέρεια και άλλες διατάξεις» καθώς και το Νόμο 2240/1994 με τίτλο «Συμπλήρωση διατάξεων για τη Ν.Α και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α΄153 / 16-9-1994)» που στοχεύουν βάσει ενός θεσμικού πλαισίου, να εδραιώσουν ένα μεταρρυθμιστικό

πρόγραμμα που αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία των τοπικών αρχών σε όλα τα επίπεδα.

Το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 περιλαμβάνει αρκετές καινοτομίες ως προς την ρύθμιση των θεμάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, που αφήνουν ευρέως περιθώρια για μια ριζική αναδιοργάνωση του δεύτερου βαθμού. Δύο είναι, κατά την άποψή μας, τα σημεία του νέου συνταγματικού πλαισίου που έχουν ιδιαίτερη σημασία προς την κατεύθυνση αυτήν. Το πρώτο αφορά τον αυστηρό καθορισμό δύο αυτοδιοικητικών βαθμών (Α), και το δεύτερο τις αρμοδιότητες και την κατανομή τους (Β). Ιδιαίτερη σημασία, πάντως, έχουν και οι ρυθμίσεις που αφορούν τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης (Γ). (ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, 2005)

Α. Η περιοριστική καθιέρωση δύο αυτοδιοικητικών βαθμών

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο Σύνταγμα: «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού» (άρθρο 102 παρ. 1). Με την λιτή αυτήν διατύπωση επέρχονται δύο σημαντικές αλλαγές στην προϊσχύσασα ρύθμιση, κατά την οποία : «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, των οποίων πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες. Οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται με νόμο». Οι αλλαγές αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Πρώτον κατοχυρώνονται πλέον συνταγματικά δύο βαθμοί αντί του ενός, χωρίς να αναφέρονται ρητά ούτε οι δήμοι και οι κοινότητες, για τους ΟΤΑ του πρώτου βαθμού αλλά ούτε και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για τους ΟΤΑ του δεύτερου βαθμού.

- Δεύτερον, η κατοχύρωση αυτή είναι περιοριστική. Ο κοινός νομοθέτης δεν έχει πλέον την δυνατότητα να προσθέσει επιπλέον βαθμό, με αποτέλεσμα να αποκλείεται πλέον κάθε προοπτική μελλοντικής καθιέρωσης της τριτοβάθμιας αυτοδιοίκησης.

Η λύση αυτή ανταποκρίνεται στην λογική ενός συνταγματικού πλαισίου ανοικτού μεν στις εξελίξεις αλλά και ταυτόχρονα αποτρεπτικού για επικίνδυνα και απρόσφορα μελλοντικά πειράματα. Η συγκεκριμένη δε αξιοποίηση αυτού του πλαισίου, προς την κατεύθυνση της περιφερειακής αυτοδιοίκησης, συνεπάγεται, σε κάθε περίπτωση, την καθιέρωση νέων ΟΤΑ, που θα απορροφήσουν τους υφιστάμενους νομαρχιακούς ΟΤΑ. (ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, 2005)

3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στα πλαίσια της έννομης τάξης των σύγχρονων κρατών, πέραν από το κράτος, υπάρχει μεγάλος αριθμός άλλων δημόσιων νομικών προσώπων, με τα οποία ασκείται δημόσια εξουσία. Η μέθοδος αυτή οργάνωσης, δηλαδή η σύσταση οργανωτικών μονάδων της δημόσιας διοίκησης που αποτελούν ιδιαίτερα νομικά πρόσωπα και έχουν δικά τους όργανα, ονομάζεται αυτοδιοίκηση

Επίσης έχουν συσταθεί και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία ασκούν δημόσια εξουσία και είναι αμιγώς δημόσια.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση διαθέτει εκλεγμένα όργανα τα οποία ασκούν εξουσία και παίρνουν αποφάσεις για τοπικές υποθέσεις

που αφορούν την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή των πολιτών

• **Στόχος των Ο. Τ. Α** είναι να μεριμνούν για τα προβλήματα της περιοχής, να βελτιώνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και την ποιότητα ζωής των πολιτών (ΙΤΑ, 2005)

4 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 75 του δημοτικού κώδικα. Τα ζητήματα που καλούνται να επιλύσουν είναι τοπικού χαρακτήρα και αφορούν μεγάλη κατηγορία κοινωνικών θεμάτων. Κύριος σκοπός η εξέλιξη και μεταβολή της ζωής των κατοίκων σε καλύτερο βαθμό σε τοπικό επίπεδο.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία υπάρχουν δύο τύποι τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού: οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι δευτέρου βαθμού οι νομαρχίες.

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση.

1.1 Εισαγωγικά

Σύμφωνα με τις αλλαγές για το διοικητικό σύστημα της χώρας μπορούν να ενταχθούν σε τρεις βασικούς άξονες: α) τη δομική αναδιοργάνωση του συστήματος περιφερειακής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, β) τη μεταφορά αρμοδιοτήτων από το κράτος στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και γ) τις αλλαγές στον τρόπο και το είδος εποπτείας της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι αλλαγές αυτές αφορούσαν την προσθήκη του 2ου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο νομό και τη μεταφορά του επιπέδου διοικητικής αποκέντρωσης στην περιφέρεια. Αυτή η διοικητική οργάνωση έχει κοινά χαρακτηριστικά με τις παλαιές νομαρχίες. Οι γενικοί γραμματείς προΐστανται ως μετακλητοί υπάλληλοι των υπηρεσιών. Ύστερα από αξιολόγηση του έργου των περιφερειών 2,5 χρόνια μετά τη θέσπιση του ν.2218/94, διαπιστώθηκαν αδυναμίες σε οργάνωση και προσωπικό. Ωστόσο, το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης εκπονεί προσπάθειες για οργανωτική ανασυγκρότηση.

Η δομική αναδιοργάνωση των επιπέδων διοίκησης και

αυτοδιοίκησης με την προσθήκη του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο νομό και τη μεταφορά του επιπέδου διοικητικής αποκέντρωσης στην περιφέρεια. Οι περιφέρειες αναδιοργανώνονται με τρόπο που τις κάνει να μοιάζουν σε μεγάλο βαθμό με τις παλιές νομαρχίες. Οι γενικοί γραμματείς της περιφέρειας ως μετακλητοί υπάλληλοι προϊστανται των υπηρεσιών της και εκπροσωπούν την κυβέρνηση. Η νέα σύνθεση των περιφερειακών συμβουλίων προσομοιάζει με αυτήν των νομαρχιακών συμβουλίων αποτελούνται από το γενικό γραμματέα ως πρόεδρο, τους νομάρχες και τους εκπροσώπους των ΤΕΔΚ της περιφέρειας και από εκπροσώπους των εξής κοινωνικών και επαγγελματικών οργανώσεων: επιμελητήρια παραγωγικών τάξεων , Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, ΑΔΕΔΥ, ΠΑΣΕΓΕΣ, ΓΣΕΕ

Τα Υπουργεία που δεν έχουν διανομαρχιακές υπηρεσίες μπορούν να τις συστήσουν στις περιφέρειες με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου. Οι περιφέρειες σήμερα, δύομισι χρόνια μετά τη θέσπιση του ν.2218/94, παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις σε οργάνωση και προσωπικό. Το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης έχει ξεκινήσει προσπάθεια οργανωτικής συγκρότησης αρχίζοντας από τη σύνταξη ενιαίου οργανισμού περιφέρειας.

Στην περιφέρεια δημιουργούνται περιφερειακά ταμεία ανάπτυξης, ξεχωριστών νομικών προσώπων σύμφωνα με το προηγούμενο των νομαρχιακών ταμείων. Τα περιφερειακά ταμεία ανάπτυξης (Π. Τ .Α) διαχειρίζονται τους πόρους των περιφερειακών προγραμμάτων ανάπτυξης, σύμφωνα με τις αποφάσεις των περιφερειακών συμβουλίων .Επιπλέον , τα Π. Τ .Α θα μπορούν να μετέχουν σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ενισχύουν το επιτελικό έργο της περιφέρειας στο στρατηγικό

σχεδιασμό, τη χάραξη, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της πολιτικής στους τομείς της ευθύνης της. Οι διατάξεις αυτές στοχεύουν στην πολιτική και διοικητική ενδυνάμωση της περιφέρειας ως ενότητας του κράτους. Αποτελούν προσπάθεια μεταφοράς των κατά τόπους διοικητικών κέντρων στο επίπεδο όπου λαμβάνονται οι κρισιμότερες αποφάσεις για την κατανομή των Π.Ε.Π. Έρχονται, ωστόσο, σε πλήρη αντίθεση με την τάση ενδυνάμωσης του ρόλου της αιρετής περιφέρειας στην Ευρώπη.,

Στους νομούς ιδρύθηκαν νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ως δεύτερη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης με σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους. Όργανα της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης είναι ο νομάρχης, το νομαρχιακό συμβούλιο (Ν.Σ.) και οι νομαρχιακές επιτροπές. Οι νομαρχιακοί σύμβουλοι εκλέγονται κάθε 4 χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Νομάρχης εκλέγεται ο υποψήφιος νομάρχης του επιτυχόντος συνδυασμού. Οι νομαρχιακές επιτροπές (3-6, ανάλογα με τον αριθμό των νομαρχιακών συμβούλων) εκλέγονται από το νομαρχιακό συμβούλιο για δύο χρόνια.

Ο Ν.2240/94 ο οποίος άλλαξε τις αρχικές διατάξεις του Ν.2218/94 ίδρυσε μεγαλύτερες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις στην Α. Μακεδονία και Θράκη καθώς και στις δύο μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης, ύστερα από συνένωση πολλών νομών. Για ορθότερο συντονισμό οι αυτοδιοικήσεις είναι χωρισμένες σε νομαρχιακά διαμερίσματα για την εκλογή των συμβούλων και νομαρχών. Ο αιρετός Πρόεδρος είναι ο Υπερνομάρχης. Οι διατάξεις αυτές δεν συνιστούν λύση του Προβλήματος εκπροσώπησης των θρησκευτικών μειονοτήτων, ούτε του πολεοδομικού και διοικητικού χάους των μεγαλουπόλεων (Παπαδημητρίου, 1994).

Οι Περιφερειακοί Διευθυντές και οι μετακλητοί υπάλληλοι καταργήθηκαν δύο χρόνια μετά τη θεσμοθέτησή τους, κάτω από τις έντονες διαμαρτυρίες των αιρετών νομαρχών 53. Η δραστηριότητά τους δεν θεωρούνταν ότι

εξυπηρετούσε σκοπό επειδή η θέση τους δεν δικαιολογούσαν την ύπαρξη ιδιαίτερης υπηρεσίας σε κάθε νομό (Θεοδώρου, 1995, σελ. 200-204).

Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ορίζουν την εσωτερική οργάνωση καθώς και τον τρόπο πρόσληψης του προσωπικό τους. Η σύσταση των οργανισμών αυτών αποτελεί νομική προϋπόθεση για να αναλάβουν και τις αρμοδιότητες τους. Οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν σύμφωνα με τον πρότυπο οργανισμό που εκπόνησε το ΥΠΕΣ. Λόγω ανεπάρκειας της στελέχωσης καθώς και της πρόσληψης των αποσπασμένων υπάλληλων των παλαιών νομαρχιών, συντηρείται το φαινόμενο των συχνών αλλαγών προσωπικού των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων.

Το άρθρο 3 παρ. Ι του νόμου Ν.2218/95 μεταφέρονται όλες οι αρμοδιότητες που ανήκουν στους κρατικούς νομάρχες και στις νομαρχιακές υπηρεσίες, στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση με εξαίρεση όσες αφορούν θέματα δημόσιας περιουσίας ορισμένες ακόμη που ανήκουν σε κάποια υπουργεία. Αυτές οι αρμοδιότητες αποτελούσαν προβλήματα αντισυνταγματικότητας (Άρθρα 101 & 102 Συντ.).

Με την τροποποίηση του άρθρου 5 του Ν.2240/94 προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα, έγινε μεταβίβαση των σχετικών (με τις τοπικές υποθέσεις) αρμοδιοτήτων για τον καθορισμό των τοπικών και κεντρικών αρμοδιοτήτων στις υπηρεσίες περιφερειακής διοίκησης των νομών. Κάποιες από τις αρμοδιότητες που διαμοιράστηκαν έχουν εθνικό χαρακτήρα, όπως όσες αφορούν δικαιώματα των πολιτών (π.χ. έκδοση διαβατηρίων κλπ). Τόσο η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση όσο και το κράτος ασκούν αμφότεροι ίδιες αρμοδιότητες σε κάποιους τομείς. Παράδειγμα: οι διπλοί διορισμοί διοικητικών συμβουλίων Νοσοκομείων από την Ν .Α και την Περιφέρεια. Επίσης κάποιες φορές εκφράζεται έντονη αντιπαράθεση μεταξύ κατηγοριών υπαλλήλων που δεν επιθυμούν τη μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με το έργο τους, φοβούμενοι για μετάταξη. Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Νόμου 3274 του 2004 για την οργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, καθορίζεται ο αριθμός των Νομαρχιακών Επιτροπών, όπου τα μέλη τους αυξάνονται ανάλογα με τα μέλη που απαρτίζουν το κάθε νομαρχιακό Συμβούλιο Ο Πρόεδρος της Νομαρχιακής Επιτροπής μπορεί να

αντικατασταθεί με αιτιολογημένη απόφαση του Νομάρχη. Η θητεία των Αντινομαρχών είναι ετήσια».

Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Νομαρχιακό Διαμέρισμα το Νομάρχη επικουρούν οι Αντινομάρχες. Επίσης ο βοηθός νομάρχης πλέον ονομάζεται και αντινομάρχης.

Σύμφωνα με το νόμο για την οργάνωση της β'βάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, ο Πρόεδρος κάθε Νομαρχιακής Επιτροπής ορίζεται, με απόφαση του Νομάρχη, μεταξύ των Αντινομαρχών. Η θητεία του Προέδρου είναι ετήσια.

Σκοπός της Δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η επίλυση των προβλημάτων όπου δε μπορούν να επιλυθούν σε τοπικό επίπεδο, να βελτιώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και την ποιότητα ζωής των πολιτών.

.2 Αριθμός Νομαρχιακών Επιτροπών

Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Νόμου 3274 του 2004 για την οργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, ο αριθμός των Νομαρχιακών Επιτροπών καθορίζεται με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου και είναι ως δύο (2) για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα που έχουν πληθυσμό μέχρι 100.000 κατοίκους, ως τέσσερις (4) για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα που έχουν πληθυσμό από 100.001 έως 200.000 κατοίκους και ως έξι (6) για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα που έχουν πληθυσμό περισσότερους από 200.001 κατοίκους.

Η Νομαρχιακή Επιτροπή αποτελείται από τον Πρόεδρό της και δύο μέλη, εάν το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει είκοσι ένα (21) μέλη, τέσσερα (4) μέλη, εάν το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει μέχρι τριάντα ένα (31) μέλη και έξι (6) μέλη, εάν το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει τριάντα επτά (37) μέλη. Τα μισά από τα μέλη προέρχονται από τη μειοψηφία του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Αν σύμβουλοι της μειοψηφίας δεν δέχονται να εκλεγούν μέλη της Νομαρχιακής Επιτροπής, εκλέγονται στη θέση τους άλλα μέλη του Νομαρχιακού (Ν.3274, 2004) Συμβουλίου. Η θητεία των μελών της Νομαρχιακής Επιτροπής είναι διετής και ακολουθεί κάθε διετία της νομαρχιακής περιόδου.

Στην έδρα των ενιαίων ή διευρυμένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων συνιστώνται δύο Νομαρχιακές Επιτροπές, οι οποίες αποτελούνται από τον Πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη. Η τριμελής επιτροπή του άρθρου 116 παρ. 12 του Π.Δ. 30/1996 καταργείται. Καταργούνται, επίσης, όλες οι διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία της. Οι αρμοδιότητές της ασκούνται εφεξής από τις Νομαρχιακές Επιτροπές.

Τα μέλη των Νομαρχιακών Επιτροπών, εκτός από τους προέδρους, μπορούν να ανακληθούν με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του Νομάρχη ή αριθμού μελών του Νομαρχιακού Συμβουλίου ίσου με το διπλάσιο του αριθμού των μελών της αντίστοιχης Νομαρχιακής Επιτροπής. Ο Πρόεδρος της Νομαρχιακής Επιτροπής μπορεί να αντικατασταθεί με αιτιολογημένη απόφαση του Νομάρχη. Η θητεία των Αντινομαρχών είναι ετήσια.»

Τον Ιανουάριο του πρώτου και του τρίτου χρόνου της νομαρχιακής περιόδου το Νομαρχιακό Συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου του, εκλέγει, με μυστική ψηφοφορία, τα μέλη των Νομαρχιακών Επιτροπών μεταξύ των μελών του, εκτός από τον πρόεδρό του.

Επίσης, σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Νομαρχιακό Διαμέρισμα το Νομάρχη επικουρούν οι Αντινομάρχες. Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Νομαρχιακό Διαμέρισμα που λειτουργούν δύο (2) Νομαρχιακές Επιτροπές ορίζονται δύο (2) Αντινομάρχες, όπου λειτουργούν τέσσερις (4) Νομαρχιακές Επιτροπές ορίζονται τέσσερις (4) Αντινομάρχες και όπου λειτουργούν έξι (6) Νομαρχιακές Επιτροπές ορίζονται έξι (6) Αντινομάρχες.

Ο βοηθός νομάρχης πλέον ονομάζεται και αντινομάρχης.

Σύμφωνα με το νόμο για την οργάνωση της δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, ο Πρόεδρος κάθε Νομαρχιακής Επιτροπής ορίζεται, με απόφαση του Νομάρχη, μεταξύ των Αντινομαρχών. Η θητεία του Προέδρου είναι ετήσια.

.3 Αρμοδιότητες Νομαρχιακών Επιτροπών

Οι Αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Επιτροπών είναι:

α. Η νομαρχιακή επιτροπή καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του Νομαρχιακού Διαμερίσματος.

β. Η νομαρχιακή επιτροπή επεξεργάζεται, προελέγχει τον απολογισμό και υποβάλλει σχετική έκθεση στο Νομαρχιακό Συμβούλιο.

γ. Η νομαρχιακή επιτροπή καθορίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει κάθε μορφής δημοπρασία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή δημόσιους υπαλλήλους, που λειτουργούν εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας.

δ. Η νομαρχιακή επιτροπή καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τις διακηρύξεις διαγωνισμών για την εκτέλεση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και προμηθειών για την ανάθεση της παροχής υπηρεσιών. Όταν για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών και την αξιολόγηση των προσφορών προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις ειδικές επιτροπές, η συγκρότησή τους γίνεται από τη Νομαρχιακή Επιτροπή.

ε. Η νομαρχιακή επιτροπή μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων, καθορίζει τους όρους τους και κάνουν σχετική εισήγηση στο Νομαρχιακό Συμβούλιο.

στ. Η νομαρχιακή επιτροπή αποφασίζει για την άσκηση όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και την παραίτηση από αυτά.

ζ. Η νομαρχιακή επιτροπή αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές.

η. Η νομαρχιακή επιτροπή αποφασίζει για το συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο μέχρι ποσού δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ. Στα θέματα, για τα οποία επιτρέπεται συμβιβασμός και κατάργηση δίκης, δεν περιλαμβάνονται όσα αφορούν απαιτήσεις μισθών, επιδομάτων, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης, εξόδων κίνησης και γενικά μισθολογικών παροχών οποιασδήποτε μορφής.

θ. Η νομαρχιακή επιτροπή αποφασίζει για την πρόσληψη δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, όταν δεν έχει προσληφθεί δικηγόρος με πάγια αντιμισθία ή ο προσληφθείς δεν έχει δικαίωμα παράστασης στο δικαστήριο που είναι διάδικος η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Η αμοιβή του δικηγόρου στις περιπτώσεις αυτές ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα «Περί Δικηγόρων», όπως ισχύουν κάθε φορά, με βάση πίνακα αμοιβών που ελέγχεται ως προς το κανονικό των αμοιβών και θεωρείται από τον πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ή με τελεσίδικη απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου.

ι. Η νομαρχιακή επιτροπή προετοιμάζει τις υποθέσεις αρμοδιότητας του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

2. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει και άλλες αρμοδιότητες στις Νομαρχιακές Επιτροπές. Ο καθορισμός καθορισμός του τομέα αρμοδιότητας κάθε Νομαρχιακής Επιτροπής γίνεται με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται τον Ιανουάριο του πρώτου και του τρίτου χρόνου της νομαρχιακής περιόδου, μετά την εκλογή του προεδρείου του.

3. Ο Νομάρχης μπορεί να προεδρεύει συνεδριάσεων Νομαρχιακών Επιτροπών, αλλά στις συνεδριάσεις αυτές δεν

μετέχει ο οικείος Αντινομάρχης. Συντονίζει το έργο των Προέδρων των Νομαρχιακών Επιτροπών και εκτελεί τις αποφάσεις τους. Σε περίπτωση που διαφωνεί με αυτές, εφόσον δεν έχει προεδρεύσει στην οικεία συνεδρίαση, αναπέμπει άπαξ αιτιολογημένα τα θέματα για τα οποία διαφωνεί στην ίδια Επιτροπή για λήψη νέας απόφασης ή τα παραπέμπει αιτιολογημένα στο Νομαρχιακό Συμβούλιο. (Ν.3274, 19.10.2004)

4 Οικονομικά θέματα Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων

Σύμφωνα με το Νόμο 3274, 19.10.2004 για την οργάνωση των οικονομικών θεμάτων της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, οι ληξιπρόθεσμες ή μη οφειλές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Νομαρχιακών Επιχειρήσεων προς το Δημόσιο, μέχρι το 2004, δηλαδή την ημερομηνία που δημοσιεύθηκε ο νόμος, απαλλάσσονται από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και κάθε μορφής επιβαρύνσεις, εφόσον η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση καταβάλει εφάπαξ τη βασική οφειλή ως την τελευταία εργάσιμη ημέρα του δέκατου μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος. Ως πρώτος μήνας θεωρείται ο αντίστοιχος της δημοσίευσης.

Οι υποχρεώσεις των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Νομαρχιακών Επιχειρήσεων προς το Ι.Κ.Α. από καθυστερούμενες ασφαλιστικές εισφορές ως τη δημοσίευση του νόμου για την οργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης 3274 (195/19.10.2004) απαλλάσσονται από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και κάθε μορφής επιβαρύνσεις, εφόσον η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση καταβάλει σε αυτό εφάπαξ το ποσό της βασικής οφειλής της, μέσα στην προθεσμία της προηγούμενης περίπτωσης. Σε περίπτωση μη καταβολής κατά τα ανωτέρω του ποσού των παραπάνω οφειλών, καθίσταται απαιτητό το σύνολο κάθε οφειλής μαζί με τις κάθε είδους νόμιμες προσαυξήσεις. Οι απαιτητές ασφαλιστικές εισφορές από τη δημοσίευση του παρόντος και εφεξής καταβάλλονται κανονικά μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Νομαρχιακών Επιχειρήσεων προς τις Δ.Ε.Κ.Ο., προς κρατικά και ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα, προς τους ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για οφειλές που προέκυψαν από την εκτέλεση έργων, εργασιών, προμηθειών, ανάθεση μελετών ή τη διενέργεια απαλλοτριώσεων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για οφειλές από δάνεια που τους έχει χορηγήσει, καθώς και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της παραγράφου 1 του νόμου αυτού και από οποιαδήποτε αιτία, εφόσον έχουν επιδικασθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, είναι δυνατόν να εξυπηρετούνται με σύναψη δανείων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ύστερα από σχετική αίτησή τους, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 7 του Ν. 3242/ 2004. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται όλες οι περιπτώσεις του άρθρου 4 του Ν. 2672/1998, οι δαπάνες των οποίων καλύπτονται με επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Το επιτόκιο των οικονομικών υποχρεώσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Νομαρχιακών Επιχειρήσεων ορίζεται με βάση τα τρέχοντα επιτόκια των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου δεκαετούς διάρκειας.

Το επιτόκιο των δανείων του άρθρου αυτού αναπροσαρμόζεται την 1/1 και 1/7 κάθε έτους υποχρεωτικά, με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, η δε αναπροσαρμογή γίνεται με βάση το μέσο όρο του επιτοκίου του προηγθέντος εξαμήνου των ομολόγων δεκαετούς διάρκειας. Ο πιο πάνω μέσος όρος υπολογίζεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Διεύθυνση Δημόσιου Χρέους) ή τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους και αφορά τα τρέχοντα επιτόκια (αποδόσεις) δεκαετούς διάρκειας. Ειδικά το αρχικό επιτόκιο ορίζεται με βάση το μέσο όρο του προηγούμενου της χορήγησης του δανείου

εξαμήνου. Όλα τα ανωτέρω επιτόκια υπολογίζονται κάθε φορά προσαυξημένα κατά 0,5, πλέον εισφοράς του Ν. 128/1975.

Το προϊόν των δανείων αυτού του άρθρου απαγορεύεται να διατίθεται για οποιονδήποτε άλλο σκοπό και εγγράφεται σε ειδικό κωδικό στον προϋπολογισμό της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, με τον τίτλο «Δάνειο για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών», με αναφορά στον παρόντα νόμο. Οποιαδήποτε εντολή πληρωμής σε βάρος του κωδικού αυτού, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος, είναι άκυρη και ο αρμόδιος οικονομικός υπάλληλος υποχρεούται να μην την εκτελέσει.

Το ύψος και ο χρόνος αποπληρωμής του δανείου καθορίζονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η ετήσια τοκοχρεολυτική δόση να μην υπερβαίνει το 20% των τακτικών εσόδων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων του άρθρου 1 α περ. 1, 2 και 4 του Ν. 2672/1998. Η μέγιστη διάρκεια εξόφλησης του δανείου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) έτη. Επίσης μπορεί να χορηγείται περίοδος χάριτος έως είκοσι τέσσερις (24) μήνες σε όλα τα δάνεια του άρθρου αυτού με καταβολή ή κεφαλαιοποίηση των τόκων της περιόδου χάριτος.

Η εξόφληση των δανείων γίνεται με παρακράτηση ανάλογων ποσών, από τα συνολικά έσοδα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που είναι δυνατό να εκχωρηθούν. Η παρακράτηση γίνεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε μηνιαίες δόσεις.

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθορίζονται οι διαδικασίες και τα δικαιολογητικά, τα οποία απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου αυτού, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Μετά από τη δημοσίευση του νόμου 3274 διαγράφονται τα υφιστάμενα χρέη των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων προς το Δημόσιο, τα οποία προέρχονται από οφειλές των πρώην Νομαρχιακών Ταμείων. (Ν.3274, 2004)

Για την αντιμετώπιση του έργου του προληπτικού ελέγχου δαπανών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν. 3202/2003, συνιστώνται στο Ελεγκτικό Συνέδριο εβδομήντα (70) θέσεις ΠΕ κατηγορίας. Η κατανομή των θέσεων γίνεται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η πλήρωση των ως άνω θέσεων γίνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 24 του Ν. 3202/ 2003. (Ν.3274, 2004)

.5 Σύσταση θέσης Γενικού Γραμματέα

Σύμφωνα με το νόμο 3274 σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Νομαρχιακό Διαμέρισμα συνιστάται μία θέση μετακλητού Γενικού Γραμματέα. Ο Γενικός Γραμματέας διορίζεται και παύεται με απόφαση του Νομάρχη, που δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο Γενικός Γραμματέας Γραμματέας παύει να ασκεί τα καθήκοντά του και παύεται αυτοδικαίως, όταν ο Νομάρχης που τον προσέλαβε αποβάλει την ιδιότητά του για οποιονδήποτε λόγο.

Σε θέση Γενικού Γραμματέα επιτρέπεται ο διορισμός υπαλλήλων και λειτουργών του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται κάθε φορά, ανεξάρτητα από τη σχέση εργασίας με την οποία υπηρετούν σε αυτόν. Ο χρόνος υπηρεσίας που διανύεται στις θέσεις αυτές λογίζεται, για όλες τις συνέπειες, ως πραγματική υπηρεσία στην οργανική τους θέση. Σε περίπτωση αποχώρησής τους από τις παραπάνω θέσεις επανέρχονται αυτοδικαίως στη θέση που κατείχαν πριν από το διορισμό τους. Αν η θέση αυτή δεν είναι κενή, θεωρούνται ότι κατέχουν ομοιόβαθμη προσωρινή θέση, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται επίσης αυτοδικαίως, όταν αποχωρήσουν από την υπηρεσία. (Ν.3274, 2004)

Ο Γενικός Γραμματέας προϊστάται, αμέσως μετά το Νομάρχη, όλων των υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και του Νομαρχιακού Διαμερίσματος και προσυπογράφει τα έγγραφα που υπογράφονται από το Νομάρχη ή τον Αντινομάρχη.

Οι αποδοχές του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. (Ν.3274, 2004)

.6 Σύσταση επιτροπών

Σύμφωνα με το νόμο 3274 του 2004 συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Επιτροπή για τη σύνταξη Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Στην Επιτροπή μετέχουν, ένας Σύμβουλος της Επικρατείας, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου αυτού, ως Πρόεδρος. Ο αρμόδιος Νομικός Σύμβουλος του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος και αναπληρώνει τον Πρόεδρο, όταν κωλύεται ή απουσιάζει. Δύο μέλη Δ.Ε.Π. Τμήματος Νομικής με ειδίκευση στο δημόσιο δίκαιο, που ορίζονται από τον οικείο Πρύτανη. Οι Γενικοί Διευθυντές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Ένας εκπρόσωπος του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Οι Διευθυντές των Διευθύνσεων της Γενικής Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και ένας Διευθυντής της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του ίδιου Υπουργείου. Και δύο εκπρόσωποι της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας, που ορίζονται με απόφαση του προέδρου της. (Ν.3274, 2004)

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο χρόνος περάτωσης του έργου της, οι ειδικοί εισηγητές και τα μέλη της γραμματείας της Επιτροπής και ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία της. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται, κατά τις κείμενες διατάξεις, η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής,

των ειδικών εισηγητών και των μελών της γραμματείας της. Η γραμματεία της Επιτροπής αποτελείται από δύο (2) υπαλλήλους του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της Γενικής Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με ισάριθμους αναπληρωτές τους του ίδιου κλάδου και από την ίδια Γενική Διεύθυνση. Το σχέδιο του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που θα συντάξει η ανωτέρω Επιτροπή, θα υποβληθεί στη Βουλή για να κυρωθεί κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος. (Ν.3274, 2004)

2. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Επιτροπή για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων της Διοίκησης, οι οποίες θα μεταβιβασθούν στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Στην Επιτροπή μετέχουν, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως Πρόεδρος. Ένας Σύμβουλος της Επικρατείας, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ο οποίος και αναπληρώνει τον Πρόεδρο, όταν κωλύεται ή απουσιάζει. Ο αρμόδιος Νομικός Σύμβουλος του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Ένα μέλος Δ.Ε.Π. Τμήματος Νομικής με ειδίκευση στο δημόσιο δίκαιο, που ορίζεται από τον οικείο Πρύτανη. Ο Γενικός Διευθυντής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Οι Διευθυντές των Διευθύνσεων της Γενικής Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Δύο εκπρόσωποι της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας, που ορίζονται με απόφαση του προέδρου τους. (Ν.3274, 2004)

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και ολοκληρώνει το έργο της το αργότερο μέσα σε έξι (6) μήνες από τη συγκρότησή της. Με

την ίδια απόφαση ορίζονται οι ειδικοί εισηγητές και τα μέλη της γραμματείας της Επιτροπής. Η γραμματεία αποτελείται από δύο (2) υπαλλήλους του κλάδου ΠΕ Διοικητικού του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με ισάριθμους αναπληρωτές τους του ιδίου κλάδου. Στην ίδια απόφαση ρυθμίζονται επίσης τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία της. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται, κατά τις κείμενες διατάξεις, η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, των ειδικών εισηγητών και των μελών της γραμματείας. (Ν.3274, 2004)

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις έχουν αναπτύξει κοινωνική πολιτική. Συγκεκριμένα, αναπτύσσουν σημαντικές πρωτοβουλίες ιδιαίτερα σε θέματα οικογενειακής στήριξης, κοινωνικής φροντίδας προς τους ηλικιωμένους, ΑμΕΑ, μετανάστες και άλλες ευπαθείς ομάδες.

3.1 Κοινωνική Πολιτική Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα δεν έχει σήμερα τη δυνατότητα να σχεδιάσει και να προωθήσει από μόνη της μια ολοκληρωμένη δέσμη πολιτικών για κοινωνική προστασία, προσαρμοσμένη στις τοπικές συνθήκες. Όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, καλείται να διαχειριστεί τις υπάρχουσες πολιτικές του κεντρικού κράτους. Οι γνωστές αδυναμίες (έλλειψη χρηματοδότησης, έλλειψη στελεχιακού δυναμικού, χαμηλή συμμετοχή στα προγράμματα του Γ' ΚΠΣ) κράτησαν το όλο θέμα σε στασιμότητα.

Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις είναι θεσμοί ουσιαστικής παρέμβασης στις τοπικές κοινωνίες γι' αυτό και πρέπει να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στον τομέα της Κοινωνικής Πολιτικής. Στους τομείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις θα πρέπει να συμπεριλάβουν το δίκτυο των Αποκεντρωμένων Κοινωνικών Υπηρεσιών, την πολιτική σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, την πολιτική για την πρόληψη των εξαρτήσεων των νέων ατόμων και τη στήριξη των οικογενειών, την αντιμετώπιση του ζητήματος των μεταναστών και την ισότητα των δυο φύλων.

.1.1 Δίκτυο Αποκεντρωμένων Κοινωνικών Υπηρεσιών:

Σήμερα λειτουργούν Δίκτυα Κοινωνικών Υπηρεσιών, σε συνεργασία και με τους φορείς της Α' θμιας Αυτοδιοίκησης που υλοποιούν ή λειτουργούν ανάλογες πρωτοβουλίες. Το δίκτυο στοχεύει σε δράσεις όπως η βοήθεια στο σπίτι αδύναμων ατόμων, η ημερήσια φροντίδα ηλικιωμένων, η λειτουργία κέντρων απασχόλησης παιδιών, οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, οι παιδικές κατασκηνώσεις, τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης ΑμΕΑ, οι νομαρχιακές υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και ειδικά Ιδρύματα σε επίπεδο νομού.

Το άτυπο αυτό δίκτυο μπορεί να επιτύχει τη συμπληρωματικότητα των υπηρεσιών, την καλύτερη χωροταξική κατανομή τους, την αποφυγή περιττών και αλληλοκαλυπτόμενων δράσεων, την καλύτερη εν τέλει παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών στους πολίτες. Είναι ευνόητο ότι για τη δημιουργία αυτών των δικτύων απαιτείται διαβούλευση ανάμεσα σε όλες τις βαθμίδες της Τ.Α που θα πρέπει να καταλήξει σε ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για κάθε νομό, με περιγραφή των δράσεων που θα αναπτυχθούν και των αντίστοιχων πηγών χρηματοδότησης, σύμφωνα με τους όρους του Γ' ΚΠΣ για τη συνέχιση της λειτουργίας των δομών κοινωνικής φροντίδας.

.1.2 Κοινωνική Πολιτική Για Άτομα Με Αναπηρίες

Στον τομέα αυτό οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις οφείλουν να εξασφαλίσουν τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την ισότιμη και πλήρη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της χώρας των ατόμων με αναπηρίες. Υπάρχουν τρεις βασικές δράσεις που οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις υλοποιούν:

A) Δράσεις για την αλλαγή της στάσης της κοινωνίας με διαρκή ενημέρωση, ώστε η κοινωνία να έλθει σε θέση να στηρίξει τα νομοθετικά μέτρα που λαμβάνονται, να κατανοήσει το πρόβλημα, να απαλλαγεί από λογικές στιγματισμού και προκατάληψης και να αποδεχθεί τα δικαιώματα των ατόμων αυτών.

B) Υπηρεσίες που ενισχύουν την ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι ποιοτικές, εξατομικευμένες, ουσιαστικές και ενσωματωμένες στη λειτουργία της κοινωνίας

Γ) Υποστήριξη των οικογενειών των ατόμων με αναπηρίες

Για την προώθηση αυτών των δράσεων λειτουργεί Ειδική Υπηρεσία στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με εξειδικευμένο προσωπικό, η οποία αναλαμβάνει το σχεδιασμό, την περαιτέρω εξειδίκευση των ενεργειών και τη μόνιμη παροχή υπηρεσιών. Εξυπακούεται ότι η δράση αυτή δεν εξαντλείται στο πλαίσιο ενός Προγράμματος, αλλά έχει χαρακτήρα μόνιμης θεσμοθετημένης αρμοδιότητας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Ο στόχος της πρόληψης των εξαρτήσεων στους νέους πρέπει να είναι βασικός για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και να συμπληρώνεται από την παροχή Υπηρεσιών υποστήριξης σε ανήλικους παραβάτες και στις οικογένειές τους. Η λειτουργία –στο επίπεδο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης - των Διευθύνσεων Α΄θμιας και Β΄ θμιας Εκπαίδευσης παρέχει τη δυνατότητα στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις να αναπτύξουν ένα Δίκτυο Πρόληψης των εξαρτήσεων σε επίπεδο νομού, σε συνεργασία και με τους υπόλοιπους φορείς εκπαίδευσης. Οι παρεμβάσεις αφορούν:

- τη δημιουργία και στελέχωση κέντρων συμβουλευτικής οικογενειών
- τη δημιουργία δικτύων σχολικών ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών
- τη διοργάνωση ομάδων και σεμιναρίων για γονείς και εφήβους,
- και τέλος τη διοργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε ετήσια βάση, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε νομού.

Ενεργό ρόλο έχει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στον τομέα της επιμέλειας ανηλίκων. Ολόκληρο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του τομέα αυτού, θα μπορούσε να ασκείται από τις νομαρχιακές δομές. Οι παρεμβάσεις που θα γίνουν απαιτείται (βάσει νόμου) να έχουν την εποπτεία και τη συμμετοχή του ΟΚΑΝΑ . Σε σύμπραξη Ν.Α-Υπ. Υγείας και ΟΚΑΝΑ μπορούν να υλοποιηθούν προγράμματα πρόληψης σε σχολεία, σε μαθητές και σε σχολές γονέων.

Η δημιουργία Κέντρων Συμβουλευτικής Οικογενειών και τα επί μέρους Δίκτυα Πρόληψης θα μπορούσε να κινηθεί τόσο στη βάση του εθελοντισμού, αλλά και να έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα με την καθιέρωση χαμηλής οικονομικά συμμετοχής για τους πολίτες-πέραν της χρηματοδότησης από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Η

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ως φορέας κοινωνικά ευαίσθητος έχει κάθε δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να ζητά από τα αρμόδια Υπουργεία (Εσωτερικών και Δικαιοσύνης) να έχει λόγο στην κατάρτιση των προγραμμάτων όσο και σ' αυτήν του νομοθετικού πλαισίου για το εν λόγω θέμα

Στο χώρο των μεταναστών οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις διαθέτουν ήδη σημαντική εμπειρία, έχοντας εμπλακεί στη διαδικασία έκδοσης αδειών παραμονής και εργασίας. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση συμβάλλει καθοριστικά σε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση με σκοπό την ομαλή ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες, αντιμετωπίζοντας τις αδυναμίες του κεντρικού νομοθετικού πλαισίου.

Ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο παρέμβασης περιλαμβάνει της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στα πλαίσια μια Υπηρεσίας δράσεις όπως:

- διοικητικές : για τις διαδικασίες παραμονής και εργασίας
- εκπαιδευτικές : κυρίως για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας
- κοινωνικές: για την εξατομικευμένη καθοδήγηση, εκπαίδευση
- και φροντίδα υγείας των μεταναστών και των παιδιών τους, για την υποστήριξη των γυναικών κλπ
- νομικές : για θέματα νομικής συμβουλής και υποστήριξης των μεταναστών
- πληροφόρησης: κυρίως για την ευαισθητοποίηση του γηγενούς πληθυσμού και την άμβλυση φαινομένων ρατσισμού, ξενοφοβίας κλπ.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις υλοποιούνται μέσω Προγραμματικών Συμβάσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων με φορείς του Δημοσίου που αναπτύσσουν αντίστοιχες δράσεις, αλλά και μέσα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Δ' ΚΠΣ με τελικό δικαιούχο τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις

.1.3 Πολιτική Για Την Ισότητα Των Δυο Φύλων

Για το ζήτημα έχουν υπάρξει ως τώρα σημαντικές κεντρικές παρεμβάσεις μέσω του Γ' ΚΠΣ. Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μπορούν, κατά την άποψη μας να διευρύνουν αυτήν την παρέμβαση. Η πρόταση που συζητείται ήδη για την ανάπτυξη Νομαρχιακών Πολύκεντρων για τις Γυναίκες είναι ιδιαίτερος ενδιαφέρουσα. Τα Κέντρα αυτά θα μπορούσαν σε συνεργασία με άλλες νομαρχιακές δομές να προσφέρουν :

- συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα απασχόλησης και επιχειρηματικότητας
- νομική συμβουλευτική σε οικογενειακά, εργασιακά κ.α θέματα
- ψυχοκοινωνική στήριξη σε προβλήματα οικογένειας, κακοποίησης και υγείας
- υπηρεσίες προληπτικής ιατρικής και συμβουλευτικής για τον οικογενειακό προγραμματισμό κλπ

Ιδιαίτερα οι δράσεις στοχεύουν σε γυναίκες με ιδιαίτερες ανάγκες όπως οι νέες άνεργες και νέες επιχειρηματίες, οι επανεντασσόμενες στην αγορά εργασίας, οι μετανάστριες, οι κοινωνικά αποκλεισμένες γυναίκες, οι γυναίκες μονογονεϊκών οικογενειών κ.α. Η Νομαρχία είναι ίσως ο καταλληλότερος φορέας

για την άσκηση ανάλογων πολιτικών, των οποίων η χρηματοδότηση θα πρέπει να είναι αντικείμενο διαβούλευσης μεταξύ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και Γενικής Γραμματείας Ισότητας.

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1 ΓΕΝΙΚΑ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συμβάλει καταλητικά στην τοπική ανάπτυξη με την αξιοποίηση των πόρων για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, με την ενημέρωση αγροτών, με την ανάδειξη δυνατοτήτων τοπικής ανάπτυξης, και με την συμμετοχή σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες με άλλους φορείς

Η ανάληψη Τοπικών Πρωτοβουλιών ανάπτυξης, είναι στις θεσμικές αρμοδιότητες των δήμων. Πρώτον με άμεσες μορφές παρέμβασης (έργα υποδομής, συγκοινωνιακές συνδέσεις, κά), καθώς και επιχειρηματικές δραστηριότητες και δεύτερον με έμμεσες μορφές (κοινωνικού χαρακτήρα παρεμβάσεις με στήριξη ανέργων λόγω κλεισίματος εργοστασίων, έλεγχο τροφίμων, έλεγχο αισχροκέρδειας, κά)

Παρενέργειες και στρεβλώσεις:

α) αναπτυξιακές πρωτοβουλίες όχι πάντα με βάση τοπικές ανάγκες, αλλά με δυνατότητα οικονομικής στήριξης από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους

β) συνθήκες εργασίας με ελαστικές και προσωρινές μορφές απασχόλησης (όχι μόνιμες θέσεις εργασίας).

γ) οι δήμοι γίνονται «όμηροι» της πολιτικής βούλησης των χρηματοδοτήσεων της κεντρικής διοίκησης

Νέα όρια κρατικών ενισχύσεων (δωρεάν άμεσες επενδυτικές ενισχύσεις) με βάση το μέσο κατά κεφαλή εισοδήματα των περιφερειών:

-μικρότερο από 45% κατά κεφαλή ΑΕΠ, δωρεάν ενίσχυση 50% της επένδυσης

-μεταξύ 40%-60%, δωρεάν ενίσχυση 40% της επένδυσης

-μεταξύ 60%-75%, δωρεάν ενίσχυση 30% της επένδυσης

-άνω του 75%, δωρεάν ενίσχυση 10-15% της επένδυσης (σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν τρεις περιφέρειες της Ελλάδας με το 36% πληθυσμού).

Ωστόσο το κύριο πρόβλημα δεν είναι τα όρια των ενισχύσεων, όσο η μη διάθεση πόρων (εθνική συμμετοχή) για απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων.

Η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τοπική ανάπτυξη

Α. Συμβολή στην αξιοποίηση πόρων (από Κεντρική Διοίκηση και Κοινοτικά Ταμεία) για ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, πχ. προγράμματα για νέους Αγρότες

Β. Ενημέρωση αγροτών για τις εξελίξεις στον αγροτικό τομέα και εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών (μέθοδος ολοκληρωμένης διαχείρισης)

Γ. ανάδειξη δυνατοτήτων τοπικής ανάπτυξης, με προβολή και τυποποίηση προϊόντων μέσα από επαφές, εκθέσεις, υπομνήματα κά.

Δ. συμμετοχή σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες με άλλους φορείς

Πρωτοβουλίες για στήριξη τουριστικής ανάπτυξης με προβολή της περιοχής (Ωστόσο στην Κω δήμος δεν έχει χρήματα για στήριξη και προβολή του τουρισμού πχ. μέσω του ρωσικού οργανισμού ROZA VETZOV). (prosanatolismoi, 2008 α)

2 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι θεσμός διοικητικός και πολιτικός. Με το ρόλο της αυτό προγραμματίζει δράσεις, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, με στόχο την ικανοποίηση των ενδιαφερόντων των πολιτών για την «οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτισμική ανάπτυξη». (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Η διοικητική αυτοτέλεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει έρεισμα αφενός στον αποκεντρωτικό χαρακτήρα της οργάνωσης του Κράτους, κατ' άρθρο 101 του Συντάγματος, αφετέρου, και κυρίως, στο διαφορετικό χαρακτήρα των γενικών υποθέσεων τις οποίες ασκεί το Κράτος και των τοπικών υποθέσεων που αποτελούν αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην αμεσότητα των αυτοδιοικητικών θεσμών με τους πολίτες, και τέλος, στη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών και συμμετοχής τους στην αυτοδιοικητική λειτουργία. Συνεπώς, ο χαρακτήρας των ασκουμένων πολιτικών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι διάφορος από αυτόν του κράτους. Η συγκεντρωτική διεύθυνση της κρατικής διοίκησης, αντιπαραβάλλεται με την, εξ αντικειμένου, αποκεντρωτική πολιτική της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά, και τη συμμετοχική δυναμική που αναπτύσσεται, υπό συγκεκριμένους όρους, στο πλαίσιο της λειτουργίας της. Οι συνελεύσεις των κατοίκων, η δυνατότητα παρουσίας πολιτών και συμμετοχής τους με δικαίωμα λόγου στις συνεδριάσεις των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως των Δημοτικών Συμβουλίων, των τοπικών δημοψηφισμάτων, των συνοικιακών, τοπικών και διαμερισματικών συμβουλίων κ.ο.κ. είναι πλευρές της «αποκεντρωτικής» και συμμετοχικής διάστασης της αυτοδιοικητικής πολιτικής και λειτουργίας. Επίσης, η διαφάνεια είναι πλέον εφικτή σε

αυτοδιοικητικό επίπεδο, λόγω της ευχέρειας πρόσβασης των πολιτών στην αυτοδιοικητική λειτουργία, γνώσης εκ μέρους τους του αντικειμένου των αυτοδιοικητικών πολιτικών και συμμετοχής τους στις αυτοδιοικητικές διαδικασίες.

Η σημασία της διασφάλισης της αυτοτέλειας της τοπικής αυτοδιοίκησης από το κράτος, δεν περιορίζεται σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, αλλά γίνεται σημαντική για την αναδιάρθρωση και ποιοτική ανέλιξη της Δημοκρατίας γενικότερα.

Σε μια εποχή που οι λειτουργίες της Δημοκρατίας υφίστανται την ασφυκτική πίεση της ισχύος και των στοχεύσεων επικοινωνιακών μέσων και πρακτικών, αλλά και ισχυρών οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων, ώστε η πολιτική να αφυδατώνεται και ο πολίτης να χειραγωγείται, η άμεση και αμφίπλευρη σχέση που διατηρούν τοπική κοινωνία και τοπική αυτοδιοίκηση, αποτελεί αφετηρία αναβάθμισης, αλλά και αναστοχασμού για τη Δημοκρατία των ημερών μας.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, η Τοπική Αυτοδιοίκηση εντάσσεται στο κράτος εν ευρεία έννοια και ασκεί αρμοδιότητες δημόσιου χαρακτήρα. Παρέχει υπηρεσίες, οι οποίες ανάγονται στο διοικητικό και πολιτικό ρόλο τον οποίο επιτελεί και τις οποίες ο πολίτης αναμένει από έναν οργανισμό δημοσίου χαρακτήρα που γνωρίζει «εκ του πλησίον» τα προβλήματα, τις προσδοκίες και τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και διαθέτει τα μέσα για την αντιμετώπισή τους. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

Με στόχο την κατά το δυνατόν βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών και την άμεση εξυπηρέτηση του πολίτη, η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνεργάζεται τόσο με την κεντρική διοίκηση, όσο και με τοπικούς φορείς οικονομικού ή κοινωνικού χαρακτήρα.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θέτει τους στόχους και τα μέσα για την εκπλήρωση του ρόλου της στο πλαίσιο της διοικητικής της εξουσίας και των νομοθετικών της αρμοδιοτήτων.

Η ίδρυση του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης επιτρέπει την άσκηση αρμοδιοτήτων, οι οποίες έχουν υπερτοπικό χαρακτήρα στο πλαίσιο συγκεκριμένης γεωγραφικής ενότητας. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται από νομικά πρόσωπα με διοικητικό και πολιτικό χαρακτήρα, τα οποία όμως διοικούν και διαχειρίζονται τις υποθέσεις τους κατά τρόπο, όπως προελέχθη, διάφορο από αυτόν του κράτους.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση είναι δυνατόν να καλύψει τη δυσχέρεια που παρατηρείται στις μορφές διαδημοτικής ή διακοινοτικής συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του πρώτου βαθμού και να διασφαλίσει τη συνάρθρωση Κεντρικής Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με όρους συνεργασίας των διαφόρων επιπέδων και φορέων του δημοσίου τομέα χωρίς να θίγεται η αυτοτέλεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και να επιβάλλονται ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ της κεντρικής διοίκησης των δύο σήμερα βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπάγεται η διαχείριση και ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, ως κατ' εξοχήν «τοπική υπόθεση» κατά την έννοια του άρθρου 102 του Συντάγματος. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

Βεβαίως η εθνική οικονομία αποτελεί κατά το Σύνταγμα υπόθεση του κράτους. Ωστόσο, παραμένει γεγονός, ότι στο ευρύτερο πλαίσιο της εθνικής οικονομίας αναπτύσσονται οικονομικές συναλλαγές σε συγκεκριμένα τοπικού χαρακτήρα γεωγραφικά όρια, αξιοποιούνται πλουτοπαραγωγικοί πόροι και ικανοποιούνται

ανάγκες τοπικού χαρακτήρα. Τέλος, στα ίδια τοπικά γεωγραφικά πλαίσια απασχολείται, αλλά και διαμορφώνεται, δηλαδή διαπαιδαγωγείται, εκπαιδεύεται, καταρτίζεται, ενημερώνεται το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής. Συγκροτούνται και συντηρούνται οι αναγκαίες υποδομές. Αναπτύσσονται λειτουργίες που αναφέρονται στην παραγωγή και την προώθηση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής ανάπτυξης, λειτουργίες οι οποίες έχουν εθνική σημασία αλλά και έντονο τοπικό ενδιαφέρον. Το σύνολο αυτών των σχέσεων, δράσεων και συναλλαγών που οριοθετούνται σε συγκεκριμένα γεωγραφικά όρια, αποτελεί την τοπική οικονομία και, υπ' αυτήν την έννοια, η ρύθμιση και υποστήριξη τους ως «τοπική υπόθεση» υπόκειται στις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η στήριξη και η ρύθμιση της τοπικής οικονομίας ως «τοπική υπόθεση» αφορά τόσο τις δράσεις και συναλλαγές του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, όσο και αυτές που αναφέρονται στο δημόσιο και τον κοινωνικό τομέα της οικονομίας.

Η επιλογή του νομοθέτη ως προς τον προσδιορισμό του ρόλου της Πρωτοβάθμιας, κυρίως, Αυτοδιοίκησης ως διοίκησης, η οποία προωθεί τα οικονομικά ενδιαφέροντα των πολιτών, αλλά και ο υποστηρικτικός ρόλος της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προσδίδει άμεσα στη Τοπική Αυτοδιοίκηση τη δυνατότητα, αλλά και την υποχρέωση να κατευθύνει κατά τέτοιο τρόπο το πρόγραμμα δράσης της, ώστε να ενισχύεται και να καθίσταται πλέον αποτελεσματική η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Ο νέος τρόπος ανάπτυξης της οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, αναπροσδιορίζει και τον τρόπο ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας. Στο βαθμό, που υπό τους νέους τεχνολογικούς όρους, η οργάνωση και διοίκηση της παραγωγικής μονάδας δεν συνδέεται αμέσως με την παραγωγική διαδικασία, η

επιχειρηματική δράση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γίνεται βαθμιαία πλέον συμβατή με το νέο επιχειρηματικό τοπίο.

Ο νέος ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο τομέα αυτόν, επικεντρώνεται, κυρίως, στη κατεύθυνση των τοπικών δράσεων και στη συμπληρωματική ενασχόληση με την αξιοποίηση των τοπικών πόρων, αλλά και την παροχή υπηρεσιών, κυρίως σε τομείς και περιοχές όπου η ιδιωτική οικονομία, ως αποβλέπουσα στο επιχειρηματικό κέρδος, δεν επιδεικνύει άμεσο ενδιαφέρον.

Η ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών για την ανάπτυξη και στήριξη της επιχειρηματικής δράσης σε τοπικό επίπεδο αυξάνεται τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση αναπτύσσει μεγάλο αριθμό υποστηρικτικών και συμβουλευτικών δομών, προκειμένου να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικής δράσης, αλλά και για την αποτελεσματική εκπλήρωση του ρόλου της τοπικής διοίκησης στην ανάπτυξη των οικονομικών ενδιαφερόντων των κατοίκων.

Η ελληνική νομοθεσία έχει περιβάλει την επιχειρηματική δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης με κανόνες, οι οποίοι της επιτρέπουν τόσο την ανάπτυξη δημοτικών επιχειρήσεων, όσο και τη συμμετοχή της για επιχειρηματική δράση σε συνεργασία με τους λοιπούς τομείς της οικονομίας, τον ιδιωτικό και τον δημόσιο, αλλά και συλλογικά παραγωγικά σχήματα της τοπικής οικονομίας. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

Από της εφαρμογής του δημοτικού νόμου μέχρι και του 1980, ο χαρακτήρας των επιχειρήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν ενείχε τον επιχειρησιακό κίνδυνο. Οι ιδρυόμενες από την Τοπική Αυτοδιοίκηση οικονομικές μονάδες ήταν ανεξάρτητες υπηρεσίες με ίδια οργάνωση και με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών οικονομικού σκοπού. Από το 1980 και εξής, ο νομοθέτης επιτρέπει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμμετάσχει σε

κεφαλαιουχικές εταιρείες για την εκτέλεση έργων και την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών.

Ειδικότερα, το 1984 (Ν. 1416/1984) το πλαίσιο επιχειρησιακής δράσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γίνεται αρκετά περιπτώσιολογικό, τόσο ως προς τις κατηγορίες επιχειρήσεων, όσο και ως προς τη διαδικασία σύστασης αυτών.

Οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων κατά την πρώτη δεκαετία αναδεικνύονται στον πρωτογενή τομέα, στις κατασκευές, στην αξιοποίηση λατομείων και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Σε μικρότερη κλίμακα ιδρύονται επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών κοινωνικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.

Αντίθετα, από το 1995 και εντεύθεν, εμφανίζονται επιχειρήσεις, κυρίως, παροχής υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και επιχειρήσεις επαγγελματικής κατάρτισης, ενώ οι επιχειρηματικές δραστηριότητες ως προς τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας συνεχώς συρρικνώνονται.

3 ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι δημοτικές επιχειρήσεις συμβάλλουν καταλυτικά στην ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Για την ίδρυση και τη λειτουργία δημοτικών / κοινοτικών επιχειρήσεων δεν υπήρχαν διατάξεις στη δημιουργία των δήμων στο ελεύθερο ελληνικό κράτος το 1834 μέχρι το 1951. Μετά το 1951 άρχισε να δημιουργείται το πλαίσιο για την ίδρυση και τη λειτουργία δημοτικών / κοινοτικών επιχειρήσεων, το οποίο ουσιαστικά νομοθετήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980.

Οι στόχοι ίδρυσης και λειτουργίας των δημοτικών / κοινοτικών επιχειρήσεων είναι η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας από την τοπική αυτοδιοίκηση, όπως η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, οι τεχνολογικές εξελίξεις, τα πολιτικά και διοικητικά γεγονότα .

Η αύξηση του πληθυσμού και η συνεχής πολεοδομική επέκταση των αστικών κέντρων, απετέλεσαν τα κίνητρα ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από τους δήμους για τις αστικές υποδομές, υπό την θεσμική και διοικητική καθοδήγηση της κεντρικής διοίκησης.

Τα νομοθετήματα για τη λειτουργία δημοτικών / κοινοτικών επιχειρήσεων έγινε με το Ν. 1065/80 και με τον Ν.1416/84. Με το Ν.1069/80 συστάθηκαν Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) και με τον Αναπτυξιακό Νόμο 1262/84 και το αυξημένο ποσοστό κρατικής χρηματοδότησης δίνονται κίνητρα για την ανάπτυξη - επιχειρηματικής δραστηριότητας των Ο.Τ.Α.

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των ΟΤΑ αφορούν τον αγροτικό τομέα (φυτική παραγωγή- κτηνοτροφία – δάση – αλιεία), ορυκτό πλούτο, ενέργεια, μεταποίηση (επεξεργασία φρούτων –

λαχανικών- κρέατος- γάλακτος- ψαριών- μελιού), κατασκευές- κατοικία, συγκοινωνίες, εμπόριο, και τουρισμός, πολιτιστικές λειτουργίες (όπως οι ιαματικές πηγές).

Σε γενικές γραμμές ο στόχος σύστασης των δημοτικών επιχειρήσεων είναι η αποκόμιση εσόδων από τους Ο.Τ.Α. και η κάλυψη των δαπανών.

.3.1 ΣΥΣΤΑΣΗ

Η Σύσταση δημοτικής ή κοινοτικής κοινωφελούς επιχείρησης, γίνεται μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία της οικείας απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, στα οποία περιγράφονται αναγκαία: η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, η διοίκηση, οι πόροι καθώς και κάθε άλλο στοιχείο απαραίτητο κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Παράλληλα, στην ίδια απόφαση αναφέρεται ρητά, προς αποφυγή συγχύσεων ως προς το ιδρυτικό της καθεστώς, η ειδικότερη κατηγορία επιχείρησης, στην οποία αυτή ανήκει.

Πριν από τη λήψη των ανωτέρω αποφάσεων εκπονείται σχετική οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας, αντί της οικονομοτεχνικής μελέτης που αντίστοιχα απαιτούνταν με τους κανόνες του ΠΔ 410/1995.

Οικονομοτεχνική μελέτη επίσης εκπονείται και στην περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου ή της εισφοράς του ΟΤΑ στην επιχείρηση, καθώς και στις αποφάσεις συγχώνευσης ή μετατροπής των υφισταμένων σήμερα δημοτικών επιχειρήσεων.

Η πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας αποτελεί και το καταστατικό της επιχείρησης και, σε περίπτωση σύστασης εμπράγματων δικαιωμάτων, με μεταγραφτέο τίτλο στο υποθηκοφυλακείο². (Νόμος 3463/ 2006).

Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται από Δήμο ή Κοινότητα σε Επιχείρηση ΟΤΑ ενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 2190/1920. Οι εκθέσεις εκτίμησης δημοσιεύονται στο Τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. (Νόμος 3463/ 2006).

Η αναφορά για την ιδιαίτερη κατηγορία κάθε επιχείρησης, γίνεται στο καταστατικό της, καθώς και στα έγγραφα που η επιχείρηση απευθύνει προς τρίτους.

Πριν ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας προβεί στην έκδοση της σχετικής πράξης ελέγχει την ύπαρξη οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας, καθώς και εάν οι σκοποί της επιχείρησης είναι επιτρεπτοί, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Σε περίπτωση που δεν συνάδουν οι σκοποί με την επιλεγείσα μορφή επιχείρησης, η πράξη δεν εκδίδεται. Ο κανόνας αυτός ισχύει για όλες τις κατηγορίες Επιχειρήσεων ΟΤΑ. (Νόμος 3463/ 2006).

---

² Άρθρο 254 παρ. 4 ΔΚΚ

.3.2 ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Κάθε Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να συστήσει δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο αρμοδιότητες που μπορεί κατά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο να ασκούν οι υπηρεσίες του Δήμου ή της Κοινότητας³. Ο σκοπός των επιχειρήσεων αυτής της μορφής⁴ συνίσταται στην οργάνωση λειτουργιών και δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών που, σύμφωνα με τον παραπάνω προσδιορισμό, αφορούν την κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, το περιβάλλον, την οργάνωση δημοτικής συγκοινωνίας, και την εσόδων. Επομένως, η επιχειρηματική δραστηριότητα των τοπικών επιχειρήσεων έχει σκοπό το κέρδος, παράλληλα χρησιμοποιείται ως παραγωγική μονάδα κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις με τους οικονομικούς και κοινωνικούς της στόχους, έχει περισσότερο ευελιξία έναντι των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Γι'αυτό και οι τοπικές αρχές μπορούν να προωθούν ανεξάρτητες δράσεις και λαμβάνουν αποφάσεις που πολλές φορές είναι αντίθετες προς τα όργανα του δημόσιου τομέα. εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους (Νόμος 3463/2006).

Συγκεκριμένα, σκοπός των δημοτικών / κοινοτικών επιχειρήσεων είναι η εκτέλεση έργων και η παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που εξυπηρετούν το κοινό αλλά και η πραγματοποίηση

---

³ Άρθρο 252 παρ. 2 ΔΚΚ

⁴ Άρθρο 254 παρ.1 ΔΚΚ

NOMOS 1416/ 1984

Ο νόμος 1416/1984 τροποποιεί και συμπληρώνει τις διατάξεις της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας και ενισχύει την αποκέντρωση και ενδυναμώνει την τοπική αυτοδιοίκηση.

Με αυτό το νόμο εισήχθηκαν οι γενικές διατάξεις με τις οποίες συστάθηκαν οι δημοτικές επιχειρήσεις. Οι δημοτικές επιχειρήσεις έχουν κάποια συγκεκριμένη νομική μορφή και κάποιο συγκεκριμένο κύκλο δραστηριότητας. Για την λειτουργία τους δίνονται οικονομικά και φορολογικά κίνητρα από το κράτος.

Για την σύσταση επιχειρήσεων από τους δήμους και τις κοινότητες απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία της διοίκησης, δηλαδή απαιτείται τα 2/3 να ψηφίσουν υπέρ της ψήφισης. Η απόφαση για την ίδρυση της δημοτικής επιχείρησης λαμβάνεται από τα αρμόδια όργανα για τη διοίκηση του Ο.Τ.Α. αφού προηγουμένως έχει συσταθεί και οικονομοτεχνική μελέτη.

Με την οικονομοτεχνική μελέτη διασφαλίζεται ότι είναι ορθολογική και αποτελεσματική η εν λόγω επενδυτική επιλογή.

NOMOS 2539/1997

Ο νόμος 2539/1997 είναι γνωστός και ως νόμος Καποδίστρια ή Σχέδιο Καποδίστρια. Ο νόμος αυτός πήρε το όνομά του από τον Ιωάννη Καποδίστρια, πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδος μετά την απελευθέρωσή της από τους Οθωμανούς.

Ο νόμος αυτός δημοσιεύτηκε το 1997 και σύμφωνα με αυτό το νόμο έγινε συνένωση κοινοτήτων σε μεγαλύτερους δήμους με σκοπό τη βελτιστοποίηση της δημόσιας διοίκησης στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με το νόμο αυτό εισήχθηκε ο όρος των Δημοτικών Διαμερισμάτων (οι παλαιές κοινότητες).

Λόγω της κατάργησης των κοινοτήτων έτυχε σημαντικής αντίδρασης σε ορισμένες περιοχές⁵.

ΝΟΜΟΣ 3463/ 2006

Ο νόμος 3463/ 2006, «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», επέφερε αλλαγές στην νομοθεσία για τις επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, για τις επιχειρήσεις των Δήμων ή Κοινοτήτες ψηφίστηκαν τα εξής:

Η συστηματική μέριμνα και υποστήριξη της λειτουργίας τους από την οικεία Περιφέρεια και το ΥΠ.ΕΣΔΔΑ με τη δημιουργία, για πρώτη φορά,

Οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ για να ασκήσουν εκ μέρους τους οποιασδήποτε συναλλακτικής δραστηριότητας θα πρέπει να είναι εγγραμμένες στα αντίστοιχα Μητρώα των Επιχειρήσεων του ΟΤΑ. Για την αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν τις Επιχειρήσεις ΟΤΑ συστάθηκε πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Με το νόμο 3463/ 2006, αντιμετωπίζονται οι δυσλειτουργίες λόγω του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν οι επιχειρήσεις και επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος τους στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο επιδιώκεται :

---

⁵ www.wikipedia.org.

➤ Να απλοποιούνται και να αποσαφηνίζονται οι κατηγορίες των επιχειρήσεων, και επιλέγεται η καταλληλότερη μορφή και να υπάρχει σαφής γνώση του κανονιστικού πλαισίου που τις διέπει.

➤ Να οριοθετούνται και να αποσαφηνίζονται οι σκοποί τους.

➤ Να εφαρμόζεται διαφάνεια στις πολιτικές πρόσληψης προσωπικού, εκτέλεσης έργων και διενέργειας προμηθειών.

➤ Να γίνονται περισσότερο οικονομικά βιώσιμες, με τη συγκέντρωση και την ορθολογική σύνδεση σκοπών και μέσων, και, την παύση της λειτουργίας τους, σε περίπτωση που τα οικονομικά δεδομένα και οι πραγματικές δραστηριότητες δεν επιτρέπουν την περαιτέρω λειτουργία τους.

➤ Να χρηματοδοούνται όπου εξυπηρετούν αποκλειστικά συγκεκριμένες και προγραμματισμένες κοινωφελείς δράσεις.

Να είναι περισσότερο συστηματική η παρακολούθηση της λειτουργίας τους από την οικεία Περιφέρεια και το ΥΠΕΣΔΔΑ με τη δημιουργία Μητρώου Επιχειρήσεων ΟΤΑ. (Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης Και Αποκέντρωσης, 22/2/2007)

.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΟΤΑ

Οι επιλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως προς την επιχειρηματική δραστηριότητα «κατευθύνονται» από τη δυνατότητα χρηματοδότησης κυρίως από ευρωπαϊκούς πόρους. Τούτο είχε τις ακόλουθες συνέπειες:

.4.1 Προγραμματισμός βάση των πραγματικών αναγκών

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν προγραμμάτιζε τις δράσεις των επιχειρήσεων με βάση τις πραγματικές της ανάγκες. Αλλά, δεδομένων των οικονομικών προβλημάτων τα οποία αντιμετώπιζε (και αντιμετωπίζει), προέβαινε στην ίδρυση επιχειρήσεων οι δραστηριότητες των οποίων χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή Κοινοτικούς πόρους. Δεν πρέπει, πάντως, να αγνοηθεί ότι οι μέχρι το χρόνο αυτό ιδρυόμενες αναπτυξιακές εταιρείες σε ευρύτερο περιφερειακό επίπεδο, ανέλαβαν να υλοποιήσουν και υλοποίησαν σε μεγάλο βαθμό επιτυχώς, το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ορθολογική και ισόρροπη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

.4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Με την ευκαιρία της ευρωπαϊκής ενίσχυσης απορροφάται, κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο, μεγάλο μέρος επαγγελματιών συναφών με τις παρεχόμενες από τις επιχειρήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπηρεσίες όπως, επί παραδείγματι, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι. Ωστόσο, υιοθετήθηκαν εργασιακές σχέσεις που είχαν και διατηρούν ακόμη περιστασιακό

χαρακτήρα, δεδομένου ότι ο χρόνος εργασίας ήταν και παραμένει συνάρτηση του χρόνου χρηματοδότησης, ανεξάρτητα από τις πάγιες ανάγκες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα οι αιρετοί καθίστανται όμηροι της πολιτικής βούλησης ως προς την μεταβίβαση πόρων για την υλοποίηση κοινωνικών δράσεων.

Η απήχηση, πάντως, στην ελληνική ύπαιθρο των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αύξησαν την προσφορά εργασίας, και συνεπώς την απασχόληση, αλλά με παγίωση πλέον ελαστικών συνθηκών εργασίας. **Οι αναθέσεις έργου για παρεχόμενη πάγια εργασία και, στην καλύτερη περίπτωση, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου, από τις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενισχύουν το καθεστώς ανασφάλειας των εργαζομένων.**

Οι ανάγκες, εξάλλου, των Υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε προσωπικό και η αδυναμία κάλυψης των θέσεων εξαιτίας διοικητικών ή οικονομικών προβλημάτων, είχε ως συνέπεια την απασχόληση προσωπικού σε δήμους, με πραγματικό όμως εργοδότη τις επιχειρήσεις, δημιουργώντας, με τον τρόπο αυτό, δυο «κατηγορίες» εργαζομένων απασχολούμενων υπό εκ διαμέτρου αντίθετο καθεστώς εργασίας.

Η πολιτεία στο νέο κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος συζητείται την περίοδο αυτήν και πρόκειται σύντομα να εισαχθεί για ψήφιση με τη διαδικασία των κωδίκων, τροποποιεί τόσο το καθεστώς σύστασης, όσο και λειτουργίας των επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

.4 ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν τις εξής κατηγορίες επιχειρήσεων:

α) κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες, κυρίως, χρηματοδοτούμενες από τους Ο.Τ.Α., έχουν σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που ταυτίζονται με τις αρμοδιότητες της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως αυτές καταγράφονται στο αντίστοιχο άρθρο του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων,

β) αναπτυξιακές εταιρείες, οι οποίες στοχεύουν στην επιστημονική και τεχνική υποστήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι οποίες δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τους Ο.Τ.Α. με τη μορφή προγραμματικών συμβάσεων,

γ) δημοτικές/κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των Δήμων και Κοινοτήτων και

δ) ανώνυμες εταιρείες οι οποίες λειτουργούν κατά τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας.

Ως προς το νέο καθεστώς των επιχειρήσεων παρατηρούνται τα εξής:

Εκχωρούνται δημοτικές και κοινοτικές αρμοδιότητες δημοσίου χαρακτήρα προς τις επιχειρήσεις, προκειμένου να υλοποιηθούν με τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α., αλλά με προσωπικό το οποίο συνάπτει περιορισμένης χρονικής διάρκειας συμβάσεις σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία.

Εκχωρείται προς τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου η ακίνητη περιουσία των Δήμων και Κοινοτήτων χωρίς περιορισμούς,

τουλάχιστον όπως προκύπτει από το σχέδιο του Κώδικα, ως προς το καθεστώς ιδιοκτησίας και τους όρους χρήσης της.

Με τα δεδομένα αυτά, αμφισβητείται, πλέον, ο ρόλος των επιχειρήσεων για ισόρροπη και ορθολογική ανάπτυξη σε περιφερειακό επίπεδο, με εξαίρεση τις δράσεις των αναπτυξιακών εταιρειών. Παράλληλα διαφαίνεται ότι, ο τρόπος άσκησης αρμοδιοτήτων δημοσίου χαρακτήρα μεταβάλλεται και εξυπηρετείται πλέον από οργανισμούς που λειτουργούν υπό το καθεστώς των κανόνων της αγοράς. (Τριανταφυλλοπούλου, 2006)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι προφανές, με βάση τα όσα αναπτύχθηκαν προηγουμένως, ότι το νέο συνταγματικό πλαίσιο που προέκυψε μετά την αναθεώρηση αποτελεί, συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη και είναι μια καλή αφετηρία για να δρομολογηθεί η μεταρρύθμιση του δεύτερου βαθμού της τοπικής αυτοδιοίκησης –και μέσω αυτής η μεταρρύθμιση του ελληνικού διοικητικού συστήματος– προς την κατεύθυνση της κριτικής και δημιουργικής αντιστοίχησης τους προς τα νέα ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα. Αυτό βέβαια προϋποθέτει συνολικό και προσεκτικό σχεδιασμό, τόσο ως χωρίς προχειρότητες και αποσπασματικά μέτρα, ώστε να αποφευχθούν τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν με την καθιέρωση της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης. Πράγματι, όσο και αν η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση αποτέλεσε ένα αναγκαίο ενδιάμεσο βήμα για να φθάσουμε στον δεύτερο βαθμό αυτοδιοίκησης, αποδείχθηκε εν τέλει ανεπαρκής, τόσο για τον προγραμματισμό και την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων, που βρίσκονται σε μια συνεχή διεγκυστίνδα μεταξύ αυτής και της περιφερειακής διοίκησης όσο, και ιδίως, για την άσκηση διοικητικών αρμοδιοτήτων, καθώς οι υπηρεσίες τους σε ελάχιστες περιπτώσεις βελτιώθηκαν ενώ στις περισσότερες είτε παρέμειναν στάσιμες είτε παρουσίασαν –σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό– επιδείνωση.

Οι αδυναμίες, πάντως, αποτελούν μόνο την μία πλευρά του νομίσματος. Η άλλη πλευρά, που είναι κατά την άποψή μας η σπουδαιότερη, αφορά είτε τις ίδιες τις βασικές επιλογές αυτών των μεταρρυθμίσεων. Με άλλα λόγια, η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση θα μπορούσε να είχε αποδειχθεί προσφορότερη επιλογή, αν είχε καθιερωθεί –όπως είχε επιχειρηθεί– στις αρχές της δεκαετίας του '80, ως θεσμική αποτύπωση μιας νέας πολιτικής για την

αυτοδιοίκηση. Αντίθετα, στα μέσα της δεκαετίας του '90 η επιλογή αυτή, πέρα από τις όποιες αδυναμίες της συγκεκριμένης καθιέρωσης, ήταν ήδη ξεπερασμένη στο νέο διεθνές τοπίο, που χαρακτηρίζεται, κατά τα ανωτέρω, από τα νέα δεδομένα που θέτει η προϊούσα έκρηξη της «παγκοσμιοποίησης» αλλά και από την νέα δυναμική που εμφανίζει η προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης, με θεμελιώδες στοιχείο της νέας αρχιτεκτονικής της τον ενισχυμένο ρόλο των αυτοδιοικητικών περιφερειών. Αν σε αυτά προστεθεί η άκριτη συχνά μεταφορά αρμοδιοτήτων, χωρίς την αναγκαία υποδομή και την διασφάλιση των αντίστοιχων πόρων, γίνονται εύκολα κατανοητές οι δυσλειτουργίες και οι εμφανείς αδυναμίες του συστήματος της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.

Με βάση τα όσα λέχθηκαν προηγουμένως, αλλά και όσα είχαν διαφανεί κατά τις συζητήσεις για την αναθεώρηση του άρθρου 102 Σ, η πρώτη και σημαντικότερη επιβαλλόμενη λύση για μια πρόσφορη και ριζική αναδιάρθρωση του διοικητικού μας συστήματος είναι η καθιέρωση αυτοδιοικητικών περιφερειών. Αυτό σημαίνει βεβαίως ότι θα υπάρξει αναδιάταξη του δεύτερου βαθμού και αναοριοθέτηση των αρμοδιοτήτων του, που θα τελούν βέβαια σε συνάρτηση και με την τελική διαμόρφωση του πρώτου βαθμού. Μια τέτοια μεταρρύθμιση, ωστόσο, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατάστρωση και εφαρμογή της, ώστε όχι μόνον να αποφευχθούν τα λάθη και οι προχειρότητες του παρελθόντος αλλά και να αποδειχθεί ότι πρόκειται για λύση πράγματι βιώσιμη και μακροπρόθεσμη. Ως εκ τούτου, η εν λόγω μεταρρύθμιση πρέπει να συνυπολογίσει, σε κάθε περίπτωση, τόσο τα σημερινά δεδομένα της αποκεντρωμένης (περιφερειακής) διοίκησης όσο και το πρόσφατο κεκτημένο της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό βέβαια και με την θεσμική παράδοση αφενός μεν της

περιφέρειας αφετέρου δε -και ιδίως- της νομαρχίας, ως εν γένει διοικητικών μονάδων. Ειδικότερα:

Αν καθιερωνόταν για πρώτη φορά ο δεύτερος βαθμός, η προσφορότερη λύση θα ήταν μάλλον το να παραμείνει η αποκεντρωμένη διοίκηση σε επίπεδο νομού και να οργανωθεί η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση σε επίπεδο περιφέρειας, με ιδιαίτερη έμφαση στον αναπτυξιακό της χαρακτήρα, ώστε να είναι σαφή και διακριτά τα δύο επίπεδα και να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η σύγχυση ρόλων και αρμοδιοτήτων. Επειδή όμως ήδη έχουν μεσολαβήσει οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις που οδήγησαν στην σημερινή –αντεστραμμένη– διάρθρωση της αποκεντρωμένης διοίκησης και της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, συνδυάζεται με την επιλεκτική αξιοποίηση ορισμένων θεσμών της σημερινής νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι θα μπορούσαν να ενσωματωθούν δημιουργικά στην νέα περιφερειακή δομή του δεύτερου βαθμού, ώστε να απορροφηθούν οι αναμενόμενες αντιδράσεις και να εμφανισθεί το νέο σύστημα σαν διαλεκτική υπέρβαση του προηγούμενου. Προς την κατεύθυνση αυτήν ίσως αποδειχθεί χρήσιμος και ο θεσμός των υπερνομαρχιών, ο οποίος αποτελεί ένα προηγούμενο που μπορεί να αξιοποιηθεί ευρηματικά, ώστε να αποτελέσει πρόπλασμα της νέας περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Με άλλα λόγια, το νέο σύστημα θα μπορούσε να διατηρήσει τους αιρετούς νομάρχες, ως επικεφαλής των υφιστάμενων υπηρεσιών των σημερινών νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, οι οποίες βέβαια κατά τα άλλα χάνουν –νομικά, διοικητικά, και οικονομικά– την αυτοτέλειά τους και συναπαρτίζουν, ως νομαρχιακά διαμερίσματα πλέον, τους νέους περιφερειακούς ΟΤΑ. Έτσι το σύστημα αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τρία διακριτά αιρετά αυτοδιοικητικά όργανα: τους ως άνω αιρετούς νομάρχες, το ενιαίο περιφερειακό συμβούλιο και τον επικεφαλής της περιφερειακής αυτοδιοίκησης.

Αναφορικά με την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση ισχύουν τα ακόλουθα:

Πρώτον, η ανάδειξη του περιφερειακού συμβουλίου από ενιαίο περιφερειακό ψηφοδέλτιο, το οποίο είναι προφανές ότι σηματοδοτεί, ουσιαστικά και συμβολικά, τον αυτόνομο αυτοδιοικητικό ρόλο και την πολιτική ενότητα της περιφέρειας και ενισχύει, κατ'επέκταση, την δυναμική των απαιτούμενων θεσμικών μετασχηματισμών. Ωστόσο, προκειμένου να αποτραπούν ακραίες περιπτώσεις αποκλεισμού των μικρότερων νομών από την αντιπροσώπευση στο Περιφερειακό Συμβούλιο, ενδεχομένως θα μπορούσε να προβλεφθεί και κάποια μορφή ποσόστωσης υπέρ των εν λόγω νομών.

Δεύτερον, η ανάδειξη ενός αιρετού νομάρχη ο οποίος θα είναι μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου, ώστε να εκπροσωπείται σε κάθε περίπτωση ο νομός –πολύ περισσότερο μάλιστα αν δε προβλεφθεί ποσόστωση– κατά τα άλλα όμως θα έχει καθαρά εκτελεστικές αρμοδιότητες, ως επικεφαλής των αυτοδιοικητικών υπηρεσιών του περιφερειακού ΟΤΑ που βρίσκονται στα χωρικά όρια του νομού (θα μπορούσαν πάντως να του ανατεθούν και κάποιες αποφασιστικές αρμοδιότητες, για ήσσονος σημασίας ζητήματα, μετά από εξουσιοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου). Η εκλογή του εν λόγω αιρετού νομάρχη θα μπορούσε είτε να εξαρτάται από την επικράτηση της παράταξής του από το περιφερειακό συμβούλιο είτε να είναι αυτοτελής, δηλαδή να εξαρτάται από το αποτέλεσμα σε κάθε νομό, ανεξαρτήτως των συνολικών αποτελεσμάτων σε επίπεδο περιφέρειας. Η πρώτη λύση έχει το πλεονέκτημα της καλύτερης συνεργασίας των επί μέρους αυτοδιοικητικών οργάνων, ενώ η δεύτερη είναι σαφώς προτιμότερη από την άποψη της δημοκρατικής νομιμοποίησης.

Τρίτον, η ανάδειξη ενός επικεφαλής της περιφερειακής αυτοδιοίκησης ο οποίος θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, τόσο επιτελικό όσο και συντονιστικό. Αυτός ο ρόλος, πάντως, δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε την άμεση εκλογή του, η οποία συμβαδίζει, κατά τα ανωτέρω, με αυτοδιοικητικά μας δεδομένα και προσδίδει ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση. Με δεδομένο ότι ο ρόλος της περιφερειακής αυτοδιοίκησης θα είναι εξ ορισμού διαφορετικός από αυτόν της πρωτοβάθμιας, αφού θα έχει σαφή αναπτυξιακό προσανατολισμό, ίσως θα μπορούσαμε ενδεχομένως να οδηγηθούμε και σε ένα διαφορετικό μοντέλο πολιτικής εκπροσώπησης, με την υιοθέτηση της αναλογικής εκλογής του Περιφερειακού Συμβουλίου και την έμμεση ανάδειξη του επικεφαλής του, από τα μέλη του, ο οποίος δεν θα έχει κατά βάση εκτελεστικές αρμοδιότητες αλλά αρμοδιότητες ανάλογες με αυτές του προέδρου διοικητικού συμβουλίου των καθ' ύλην αυτοδιοικουμένων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Όσο δε για την εκτέλεση των αποφάσεων του περιφερειακού συμβουλίου, είτε με άμεσα είτε με έμμεσα αιρετό περιφερειάρχη, θα μπορούσε να επιμερισθεί ως εξής:

Στο μέτρο που θα αφορά τις αυτοδιοικητικές υπηρεσίες των επί μέρους νομαρχιακών διαμερισμάτων, αυτή θα ανατίθεται ούτως ή άλλως στους αιρετούς νομάρχες.

Στο μέτρο που θα αφορά αυτοδιοικητικές υπηρεσίες περιφερειακής εμβέλειας, η εκτέλεση των αποφάσεων θα μπορούσε να ανατεθεί σε έναν γενικό διευθυντή της περιφέρειας, με αρμοδιότητες ανάλογες με αυτές του διευθύνοντος συμβούλου σε άλλα ΝΠΔΔ.

Στο μέτρο, τέλος, που η εκτέλεση των αποφάσεων συνεπάγεται και εμπλοκή των υπηρεσιών της περιφερειακής διοίκησης, απαιτείται η θεσμοθέτηση συγκεκριμένων θεσμών διαβούλευσης

και διοικητικής συνεργασίας, ώστε να μην παρατηρούνται τριβές και καθυστερήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Cohen, L and Manion, L (1980) Research Methods in Education. London: Croom Helm.
2. Easterby-Smith, M, Thorpe, R and Lowe, A. (1993) Research - An Introduction. London: Sage Publications.
3. Eco U. (2001) " Πως γίνεται μια διπλωματική εργασία" Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος, σελ. 87
4. Elden, M and Chisholm, R.F. (1993). Emerging Varieties of Action Research: Introduction to the Special Issue. Human Relations Magazine, Vol46 N02, pp126-130.
5. N.2218/95, Δομή και Λειτουργία Τοπικής Αυτοδιοίκησης on line available at: http://www.6gymnasio.gr/ACTIVITIES/top_ayto/kefalaio_1.htm, 11/12/08
6. prosanatolismoι, 2008 α, Τοπική Αυτοδιοίκηση, http://www.prosanatolismoι.gr/main/index.php?option=com_content&task=view&id=38&Itemid=23#chap34
7. Αίθουσα, 2005-6, Περιοδικό Ενιαίου Λυκείου Αιγάλεω, τεύχος 11
8. Γετίμης & Χλέπας (2005) «Αρμοδιότητες και συγκρότηση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα: Προοπτικές αναβάθμισης» Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος & Ανθρώπινου Δυναμικού Πάντειο Πανεπιστήμιο

9. Δίκτυο Προώθησης στην Απασχόληση- Εν δράσει, Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal
10. Εισηγητική Έκθεση, 2007, Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού του 2007, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
11. Θεοδώρου Θ., Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τρίτος Τόμος, Η Δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα: Αφοί Τολίδη 1995, σελ. 200-204.
12. Ιστορία Του Ελληνικού Έθνους, ΤΟΜΟΣ ΙΕ΄, εκδοτική Αθηνών
13. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Ομιλίες και παρεμβάσεις κατά την πρώτη ημέρα του διεθνούς Συνεδρίου "Αυτοδιοίκηση: Φορέας Δημοκρατίας και Μοχλός Κοινωνικών Αλλαγών και Ανάπτυξης", στο <http://www.ita.org.gr/Contents.aspx?Action=ShowSingle&lang=gr&ContId=47&CatId=40&View=6> , Ανακτήθηκε 5/11/08
14. ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, 2005, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, εκδόσεις ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/Περιφερειακή%20Αυτοδιοίκηση.doc
15. Μελέτη του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετικά με τη μητροπολιτική διακυβέρνηση διαθέσιμο από [:http://www.ita.org.gr](http://www.ita.org.gr)-, Ανακτήθηκε 11/12/08
16. Μιχιώτης, Ν. (1998), *60 Χρόνια Τοπική Αυτοδιοίκηση στο Αιγάλεω: 1936-1995*, εκδόσεις Μιχιώτης
17. Ν.3274, 19.10.2004, Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου και Δεύτερου Βαθμού

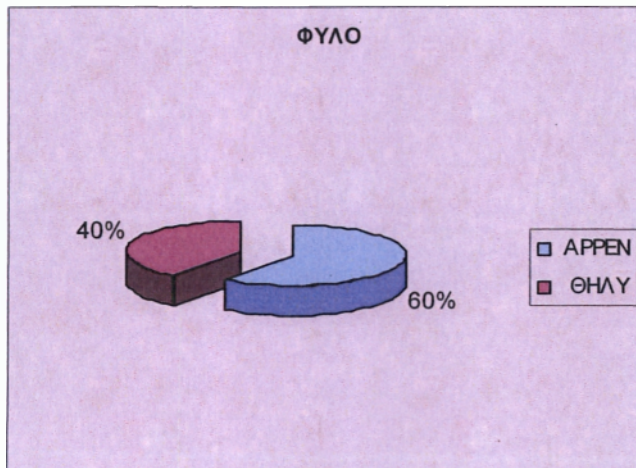
18. Νόμος 3463/ 2006, Κύρωση του κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων
19. Παναγιωταρέα, 1994, «Όταν Οι Αστοί Έγιναν Πρόσφυγες», Εκδόσεις Παρατηρητής Θεσσαλονίκη
20. Παπαδημητρίου, 1994, Συστήματα Διοίκησης Μητροπολιτικών Περιοχών, Αθήνα: Σάκκουλας
21. Πετράκης, Μ. (1999) 'Έρευνα μάρκετινγκ' Εκδόσεις Σταμούλης
22. Πυριτιδοποιείο, 2006, *Τριμηνιαίο Περιοδικό*
23. Τριανταφυλλοπούλου, Α., 2006, Τοπική Αυτοδιοίκηση και Τοπική Οικονομία, περιοδικό Διάπλους, τεύχος 11, http://www.prosanatolismoi.gr/main/index.php?option=com_content&task=view&id=41&Itemid=23
24. Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης Και Αποκέντρωσης, 22/2/2007, Δελτίο Τύπου
25. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2005, Περιφερειακή Ανάπτυξη στο www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/Περιφερειακή%20Αυτοδιοίκηση.doc
26. www.wikipedia.org
27. www.eetaa.gr
28. www.kedke.gr
- 29.

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΦΥΛΟ

I. ΑΡΡΕΝ

II. ΘΗΛΥ

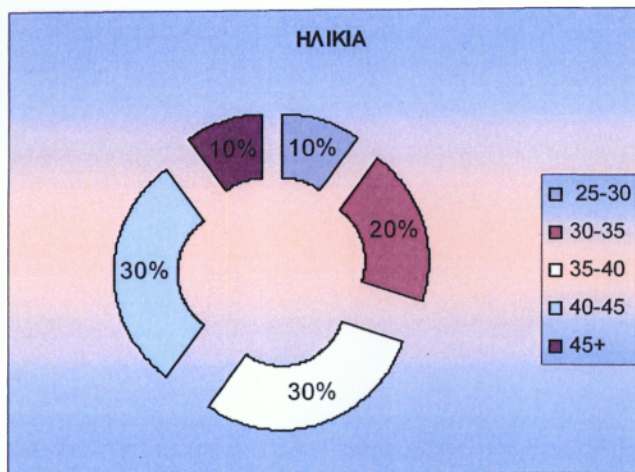

Στο παρόν ερώτημα, παρατηρούμε από το παραπάνω αναλυτικό γράφημα ότι οι άνδρες υπερταίρουν έναντι των γυναικών με ποσοστό της τάξης του 60% έναντι του 40% των γυναικών.

ΗΛΙΚΙΑ

- I. 25-30
- II. 30-35
- III. 35-40
- IV. 40-45
- V. 45+

Όσον αφορά τις ηλικίες των συμμετεχόντων στην έρευνα, το 10% είναι από 25 έως 30 ετών, το 20% από 30 έως 35 ετών, το 30% από 35 έως 40 ετών, το 30% από 40 έως 45 ετών και το 10% από 45 ετών και άνω.

Οι ηλικίες που έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά, είναι μεταξύ 35 και 45 ετών.

ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ/ΝΟΜΑΡΧΙΑ

- I. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
- II. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
- III. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ

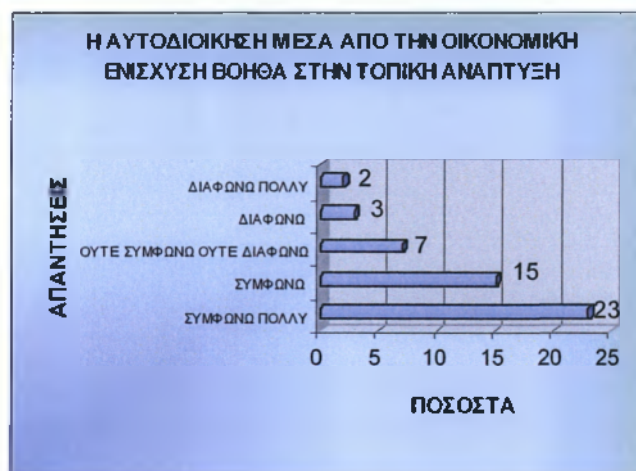
Σχετικά με τη θέση τους στο Δήμο ή τη Νομαρχία, οι 10 από τους 50 ερωτηθέντες, ανήκουν σε διευθυντική θέση, οι 15 είναι σε θέση προϊσταμένου και οι 25 που έχουν και τον μεγαλύτερο αριθμό, είναι εργαζόμενοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΣΥΜΦΩΝΩ ΠΟΛΥ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΠΟΛΥ
ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΒΟΗΘΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ					

Παραπάνω τέθηκε το ερώτημα αν η αυτοδιοίκηση βοηθά στην ανάπτυξη ενός τόπου, όπου η πλειοψηφία με ποσοστό της τάξης του 40% δήλωσε ότι συμφωνεί πολύ, το 30% επίσης συμφωνεί με κάτι τέτοιο, το 10% δεν πήρε συγκεκριμένη θέση, το 10% διαφώνησε και τέλος το 10% διαφώνησε πολύ.

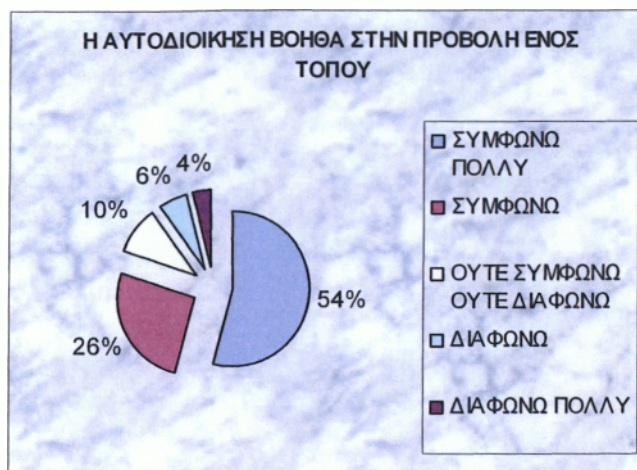
ΕΡΩΤΗΣΗ	ΣΥΜΦΩΝΩ ΠΟΛΥ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΠΟΛΥ
Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΟΗΘΑ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ					

Παραπάνω τέθηκε το ζήτημα αν η αυτοδιοίκηση μέσα από την οικονομική ενίσχυση βοηθά στην τοπική ανάπτυξη.

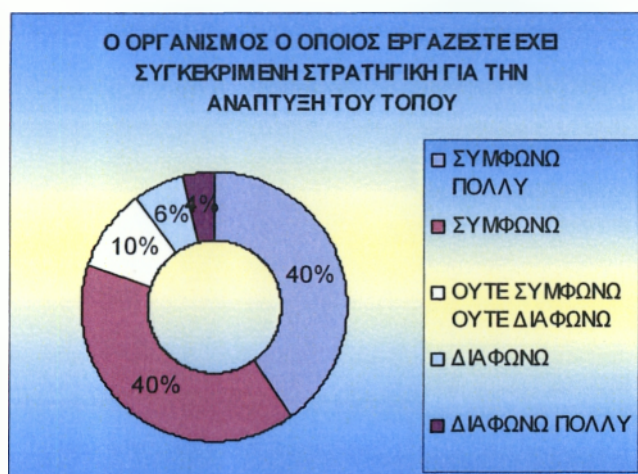
Οι 23 από τους συμμετέχοντες με φανερό την πλειοψηφία των απαντήσεων, συμφώνησαν πολύ, οι 15 επίσης συμφώνησαν, οι 7 ούτε συμφώνησαν ούτε διαφώνησαν χωρίς να πάρουν θέση, οι 3 διαφώνησαν, ενώ μόλις 2 διαφώνησαν πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΣΥΜΦΩΝΩ ΠΟΛΥ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΠΟΛΥ
Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΒΟΗΘΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ					

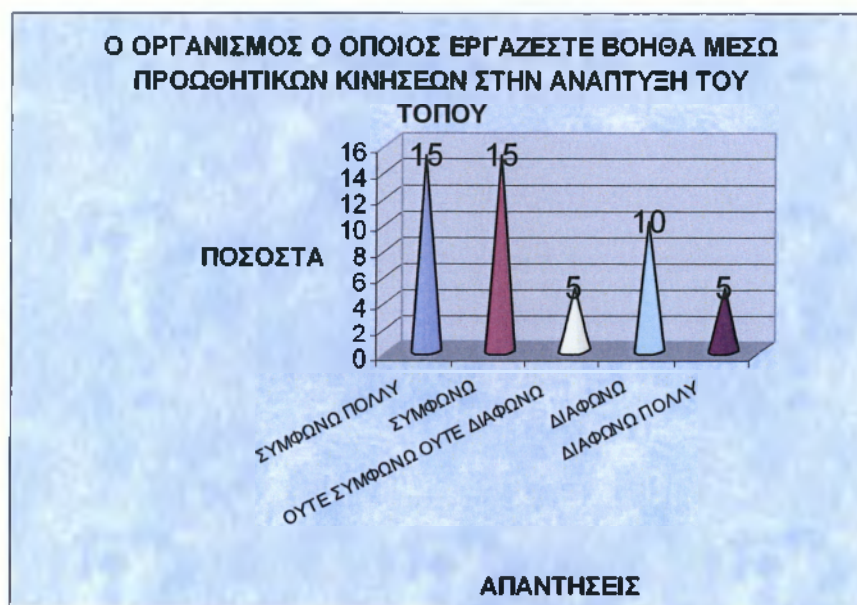
Όσον αφορά το αν η αυτοδιοίκηση βοηθά στην προβολή ενός τόπου, το 54% με πλειοψηφία απαντήσεων δήλωσε ότι συμφωνεί πολύ, το 26% επίσης συμφωνεί, το 10% δεν παίρνει θέση, το 6% διαφωνεί και το 4% επίσης διαφωνεί πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΣΥΜΦΩΝΩ ΠΟΛΥ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΠΟΛΥ
Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ ΕΧΕΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ					

Σχετικά με το αν ο οργανισμός που είναι οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχει συγκεκριμένη στρατηγική για την ανάπτυξη του τόπου, η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 40% δήλωσε ότι συμφωνεί πολύ, το 40% επίσης συμφώνησε, το 10% δεν έλαβε συγκεκριμένη θέση, το 6% διαφώνησε και το 4% διαφώνησε πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΣΥΜΦΩΝΩ ΠΟΛΥ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΠΟΛΥ
Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ ΒΟΗΘΑ ΜΕΣΩ ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ					

Στο παραπάνω γράφημα, παρατηρούμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το ερώτημα αν ο οργανισμός στον οποίο εργάζονται οι ερωτηθέντες βοηθά μέσω προωθητικών κινήσεων στην ανάπτυξη του τόπου.

Οι 15 από αυτούς συμφώνησαν πολύ με αυτό, οι 15 επίσης συμφώνησαν, οι 5% ούτε συμφώνησαν ούτε διαφώνησαν, οι 10 διαφώνησαν και οι 5 διαφώνησαν πολύ.
Η πλειοψηφία μοιράστηκε ανάμεσα σε αυτούς που συμφώνησαν και αυτούς που συμφώνησαν πολύ ότι ο οργανισμός τους βοηθά στην ανάπτυξη του τόπου μέσω προωθητικών κινήσεων.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ ΕΧΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΤΟΠΟ

- I. ΝΑΙ
- II. ΟΧΙ

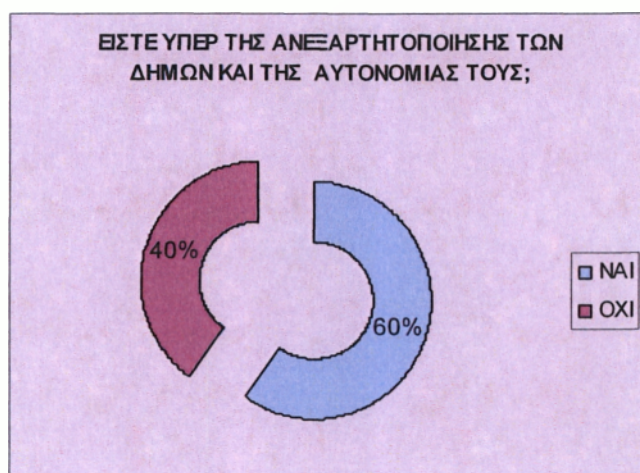

Σχετικά με το αν θεωρούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα ότι οι Δήμοι και οι Νομαρχίες έχουν να προσφέρουν περισσότερες υπηρεσίες σε έναν τόπο, οι 76% με τις περισσότερες δοσμένες απαντήσεις απάντησαν θετικά, ενώ το 24% αρνητικά.

ΕΙΣΤΕ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥΣ;

I. ΝΑΙ

II. ΟΧΙ

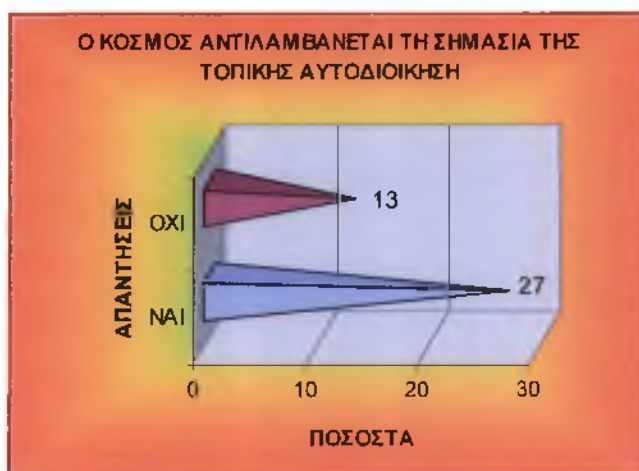

Το 60% στο παραπάνω σχεδιάγραμμα απάντησε με τις περισσότερες απαντήσεις ότι είναι υπέρ της ανεξαρτητοποίησης των δήμων και της αυτονομίας τους, ενώ το 40% είπε ότι δεν είναι υπέρ σε κάτι τέτοιο.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

I. ΝΑΙ

II. ΟΧΙ

Σχετικά με το αν ο κόσμος αντιλαμβάνεται τη σημασία της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι 13 από τους 50 είπαν ότι ο κόσμος δεν την αντιλαμβάνεται, ενώ οι υπόλοιποι 27 δήλωσαν πως ο κόσμος αντιλαμβάνεται τη σημασία της τοπικής αυτοδιοίκησης.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΒΟΗΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

I. ΝΑΙ

II. ΟΧΙ

Τέλος, όσον αφορά αν υπάρχουν εξειδικευμένα στελέχη στον οργανισμό τα οποία βοηθούν στην ανάπτυξη του τόπου, η πλειοψηφία με ποσοστό 60% απάντησε θετικά, ενώ το 40% αρνητικά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Στη παρούσα έρευνα, πήραν μέρος άνδρες και γυναίκες. Οι άνδρες ήταν περισσότεροι από τις γυναίκες και η πλειοψηφία των ηλικιών τους κυμάνθηκε μεταξύ 35 και 45 ετών.

Οι πιο πολλοί ανήκουν σε θέση εργαζόμενου, ενώ κάποιοι άλλοι λιγότεροι σε αριθμό ανήκουν σε θέση προϊσταμένου ή σε διευθυντική θέση.

Από τις ερωτήσεις που τους τέθηκαν, οι περισσότεροι συμφώνησαν με το ότι η αυτοδιοίκηση βοηθά στην ανάπτυξη ενός τόπου, μέσα από την οικονομική ενίσχυση, καθώς επίσης βοηθά και στην προβολή του κάθε τόπου.

Θεωρούν ότι ο οργανισμός στον οποίο βρίσκονται οι συμμετέχοντες έχει συγκεκριμένη στρατηγική αλλά κάνει και συγκεκριμένες προωθητικές κινήσεις για την ανάπτυξη του τόπου,

Σχετικά με το αν θεωρούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα ότι οι Δήμοι και οι Νομαρχίες έχουν να προσφέρουν περισσότερες υπηρεσίες σε έναν τόπο, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά, πράγμα που φανερώνει κάποια έλλειψη στον τομέα αυτό. Πιστεύουν ότι ο κόσμος αντιλαμβάνεται τη σημασία της τοπικής αυτοδιοίκησης και τέλος, όσον αφορά αν υπάρχουν εξειδικευμένα στελέχη στον οργανισμό τα οποία βοηθούν στην ανάπτυξη του τόπου, η πλειοψηφία απάντησε θετικά.